

Sjálvbjargnar,
samhaldsfastar &
tíðarhóskandi Føroyar

2028

2027

2026

2025

2024

2023

2022

2021

2020

2019

2018

2017

Fíggjarmálaráðið

Búskaparfrágreiðing I

mars 2016

FÍGGJARMÁLARÁÐIÐ
MINISTRY OF FINANCE

Innihald

Uppskot til samtyktar um játtanarkarmar á lögtingsfiggjarlógini fyri 2017	3
Inngangur	10
Lýsing av gongdini í búskapinum	11
<i>Framgongdin tók dik á seg seinnu hevt av 2015</i>	12
<i>Gongdin á arbeiðsmarknaðinum</i>	15
<i>Húsarbaldsnytsla og eftirspurningur</i>	16
<i>Gongdin í brúkaraprisum</i>	17
<i>Gongdin í fólkkatalinum</i>	17
<i>Viðskjfti við útlond, handils- og gjaldsjavni</i>	20
<i>Heimsbúskapurin</i>	21
Almenn figgjarmál	24
Uppskotið til játtanarkarmar	27
<i>Uppskotið til játtanarkarmar bytt á greinar</i>	28
<i>Rakstrarkarmar fyri § 1 Løgtingið 2017-2021</i>	28
<i>Rakstrarkarmar fyri § 2 Løgmanfsýrisitingin 2017-2021</i>	29
<i>Rakstrarkarmar fyri § 3 Fíggjarmál 2017-2021</i>	30
<i>Rakstrarkarmar fyri § 5 Fiskivinnumál 2017-2021</i>	32
<i>Rakstrarkarmar fyri § 7 Mentamál 2017-2021</i>	34
<i>Rakstrarkarmar fyri § 11 Heilsu- og innlendismál 2017-2021</i>	36
<i>Rakstrarkarmar fyri § 12 Almannamál 2017-2021</i>	38
<i>Rakstrarkarmar fyri § 13 Uttanríkis- og vinnumál 2017-2021</i>	40
<i>Rakstrarkarmar fyri § 17 Samferðslumál 2017-2021</i>	41
<i>Inntøkukarmar fyri § 20 Inntøkur 2017-2021</i>	43
<i>Løgutlan 2017-2021</i>	44
Fylgiskjal A: Dagförd uppgerð av konjunkturjavnadum úrliti fyri almenna geiran	46

Avrit frá kvf.fo

Lögtingið

Argir, 16. mars 2015

Lögtingsmál nr. 106/2015: Uppskot til samtyktar um játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyrir 2017

**Uppskot
til
samtyktar um játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyrir 2017**

Við hesi lögtingssamtykt tekur Lögtingið undir við, at samlaði útreiðslukarmurinn á lögtingsfíggjarlógini fyrir 2017 verður 4.742,2 mió. kr. Rakstrarkarmurinn verður 4.462,2 mió. kr., og lögukarmurinn verður 280,0 mió. kr. Samlaði inntökukarmurinn verður 4.792,2 mió. kr. Úrslitið (RLÚ1) á lögtingsfíggjarlógini fyrir 2017 verður 330 mió. kr. uttan lögur. Íroknað lögur verður úrslitið 50 mió. kr.

Í talvuni niðanfyri eru samlaðu játtanarkarmarnir fyrir 2017 býttir á greinar.

Játtanarkarmar á lögtingsfíggjarlógini fyrir 2017		
<i>Mið. kr.</i>	Rakstur	Lögur
§ 1 Lögtingið	53,4	0,0
§ 2 Løgmanfyrisingin	37,0	2,0
§ 3 Fíggjarmál	304,2	20,0
§ 5 Fiskivinnumál	163,2	10,0
§ 7 Mentamál	1.055,4	97,3
§ 11 Heilsu- og innlendismál	1.063,1	92,0
§ 12 Almannamál	1.448,5	15,0
§ 13 Uttanríkis- og vinnumál	102,2	0,0
§ 17 Samferðslumál	235,4	43,7
Útreiðslur tilsamans	4.462,2	280,0
Útreiðslukarmur	4.742,2	
Inntökukarmur § 20	4.792,2	
RLÚ-úrslit	50,0	

Til tess at rökka ætlaða úrslitinum á lögtingsfíggjarlógini fyrir 2017 er grundarlagið tær givnu fortreytirnar fyrri framskrivingum, raðfestingum og tillagingum á útreiðslu- og inntökusíðu landskassans soleiðis, sum tað er lýst í viðmerkingunum og hjálögdu Búskaparfrágreiðing I.

Viðmerkingar

14. september 2015 undirskrivaðu Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn samgonguskjal og skipaðu nýggja samgongu. Í samgonguskjalinum og fylgiskjali til hetta verður millum annað staðfest:

”Vit skulu skapa einar sterkar, sambaldsfastar og sjálvbjargnar Føroyar. Vit vilja menna eitt tíðarbóskandi vælferðarsamfelag fyri alt fólk í Føroyum, sum kann kappast við grannalondini um at draga fólk og virksesemi til sín.

... Skilvísur búskaparpolitikur skal leggja tryggja grund undir ein sjálvbjargnan og haldforan búskap. Javnari býti av ríkidøminum skal tryggja, at virðini í størri mun koma í umfar og harvið skapa størri vøxtur og trivnað. Nýskipanir skulu menna einar vælverkandi Føroyar við fleiri møguleikum, framburði og dyggari áliti og javnrættindum fyri allar borgarar.

...Eitt av høvuðsmálunum hjá samgonguni er at tryggja haldforið í búskapinum og at vísa fíggjarliga ábyrgd.

...Búskaparpolitikurinn skal javna sveiggini í búskapinum og stimbra ein sjálvbjargnan og langtíðarhaldforan búskap.”

Játtanarkarmarnir leggja yvirskipaðu fíggjarpolitisku karmarnar fyri politikki samgongunnar. Innan hesar játtanarkarmarnar, ið fevna um umleið 5 mia. kr. á útreiðslusíðuni og tað sama á inntøkusíðuni, verður politikur samgongunnar framdur.

Búskaparstöðan og avbjóðingar

Búskaparstöðan í landinum er sum heild góð í lötuni, hóast avbjóðingar eru í pørtum av búskapinum.

Størstu avbjóðingarnar í búskapinum eru helst at betra haldforið í almenna búskapinum og at tryggja, at fólkafráflyting ikki tekur seg upp aftur.

Almenni geirin tilsamans hevur havt hall ollum árinum 2008 til og við 2015. Hallið hjá landinum í 2015 verður sannlíkt 75-100 mió. kr. ella um ½ % av BTÚ. Í 2016 kann roknað við, at úrslitið hjá landinum verður eitt lítið avlop.

Bygnaðarlíga hallið

Fíggjarmálaráðið metir, at bygnaðarlíga hallið í samlaða almenna geiranum verður umleið 150 mió. kr. í 2015. Væntaða bygnaðarlíga úrslitið fyri 2016 verður áleið tað sama sum í 2015, vegna væntað verri úrslit hjá kommununum sambært fíggjarætlanum teirra.

At bygnaðarlíga hallið hjá tí samlaða almenna geiranum helst verður umleið 150 mió. kr. í 2015 merkir, at neyðugt verður við varandi fíggjarpolitiskum tiltøkum á umleið 40-50 mió. kr. árliga til 2018-19, skal bygnaðarlíga hallið hjá tí almenna fáast burtur.

Uppgerðirnar av bygnaðarlíga hallinum benda á, at bygnaðarlíga hallið síðstu árinum fyri tað mesta er komið av hallinum hjá landinum. Tí vera fíggjarpolitisk tiltøk neyðug, sum ávirka inntøkur og útreiðslur hjá landinum. Verður hetta ikki gjørt, fer hetta at ávirka kredittvirðið og møguleikarnar hjá føroyskum myndugleikum at reka sjálvstöðugan fíggjarpolitikk í framtíðini.

Ábyrgdarfullur og varin fíggjarpolitikkur

Búskaparlígu góðu tíðirnar, saman við avbjóðingunum at tryggja fíggjarliga haldforið hjá landinum, krevja skilvísan og varligan fíggjarpolitikk.

Broytingarnar í fólkasamansetingini, har vit gerast lutfalsliga fleiri eldri, leggja í hesum og næstu árinum alsamt størri trýst á tænasturnar innan heilsumál og almannamál. Fyri at tryggja framtíðar vælferðarsamfelagið mugu átøk fremjast bæði á inntøku- og útreiðslusíðu landsins næstu árinum. Við hesum verða lunnar lagdir undir ein sjálvbjargnan føroyskan búskap.

Fráboðaðu nýskipanirnar, eitt nú innan pensjóns-, fiskivinnu- og heilsuøkið umframt virðisøking av tilfeingi landsins og vinnumenning sum heild, eru týðandi fortreytir fyri hesum átøkum.

Rakstrarúrslit og lögukarmur

Í játtanarkørmunum fyri 2017 er rakstrarúrslitið 330 mió. kr. Lögukarmurin verður 280 mió. kr. Samlaða úrslitið (RLÚ 1) verður 50 mió. kr. í 2017.

Rakstrarútreiðslurnar hækka 1,8 % íroknað lønarframskrivingar. Landsstýrið sýnir við hesum fíggarpolitiskt varsemi. Nevnt kann verða, at Búskaparráðið metir, at búskaparvøxsturin verður 2,9 % í 2017.

Lögukarmurin hækkar úr 220 mió. kr. í 2016 til 280 mió. kr. í 2017. Serliga liðugtgerð av miðnámsskúlanum Glasir og útbýggingin av Landssjúkrahúsinum krevja stórar játtanir í 2017.

Størstu lögurnar hjá landinum í tíðarskeiðnum fyri játtanarkarmarnar (2017-2021) eru Eysturoyar- og Sandoyartunlarnir, Glasir, Landssjúkrahúsið, Hvalbiartunnil, Tjóðleikhús, Havranssóknarskip, Talgildu Føroyar og bústaðir til lesandi og fólk við serligum avbjóðingum.

Samgongan hevur sett sær fyri at fremja hesar lögur, og tí verður lögukarmurin hækkaður til 330 mió. kr. í 2018, 370 mió. kr. í 2019 og 350 mió. kr. árinum 2020-2021.

Hóast ávísar hækking í samlaða lögukarminum, so er talan um lögur, ið eru sera ymiskar í vavi, ymiskar av slagi og ávirka búskapin ymiskt. Eitt nú er stórur munur á, hvussu lögur í undirsjóvartunlar, bygningar, KT-skipanir og skipabygging ávirka búskapin.

Við kommunalum lögum á umleið 600 mió. kr. í 2016, umframt stórum ílögum hjá privatum og felögum, er neyðugt hjá landinum at halda aftur í ávísan mun við löguvirkseminum fyri at tálma yvirupphiting av búskapinum. Hetta samsvarar við tilráðingar Búskaparráðsins.

Sjálvbjargnar, samhaldsfastar og tíðarhóskandi Føroyar

Samgongan lovaði føroyingum einar meira sjálvbjargnar, samhaldsfastar og tíðarhóskandi Føroyar. Hetta verður nú framt í verki.

Fleiri átøk eru sett í verk ella verða sett í verk í **2016**, millum hesi eru:

- **Størri sjálvbjargni** - Hall vent til avlop á fíggarlóg, ríkisveitingin er fastfryst, nýggi Landsbanki Føroya verður stovnaður og Búskapargrunnur Føroya endurnýggjaður. Hartil verður framd heimtøka av útlendingamálum og størri játtan til menningar- og neyðhjálp.
- **Nýskipanir** - Uppskot til fiskivinnunýskipan, pensjónsnýskipan og menningarætlan fyri heilsuverkið verða gjørd, og stig verða sett í verk.
- **Virðisøking** – økt játtan til fiskivinnuroyndir, vinnugransking, marknaðarføring av Føroyum sum maritimur tænastudepil og til talgilding av Føroyum umframt stuðulsjáttan sett av til at gera Føroyar grønari. Hartil lættari at stovna íverksetarafeløg.
- **Munandi skattalætti til lág- og miðallønt** – heilar 137 mió. kr. latnar í lætta til lág- og miðallønt.

- **Hægri pensjón til tey, ið hava lága pensjón** - samhaldsfasti arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnurin styrktur og pensjónsviðbótin hækkað.
- **Barnafamiljur betri kor** - Barsilsskipanin betrað við, at tíðarskeiðið varð langt 6 vikur, og munandi ískoyti til barnafamiljur í trongum figgjarligum korum sett í verk.
- **Útbúgving og mentan uppraðfest** – nýggj búskaparfrøðiútbúgving á Fróðskaparsetrinum, fleiri inn til sjúkrarøktarfrøðiútbúgvingina, miðnámsútbúgvingar til ung við serligum avbjóðingum raðfestar og játtan til mentanargrunnin v.m. uppraðfest.
- **Arbeiðseftirlitið styrkt** og sálarfrøðiliga arbeiðsumhvørvið raðfest.
- **Økismenning** - Fleiri túrar á Suðuroyarleiðini og Sandoyarleiðini, havnarlagið í Svínøi og á Krambatanga útbyggt, Viðareiðistunnilin liðugtgjørdur, Virknis- og umlættingardepil á Sandi gerast liðugur, Ítróttaháskúli byrjaður í Vági og gongd á Eysturoyar- og Sandoyartunlar.

Í **2017** verða enn fleiri átøk framd fyri at røkka málunum og fyri at betra figgjarliga haldførið og sjálvbjargnið hjá føroyska samfelagnum. Hetta verður millum annað gjørt við at fremja átøk, ið stuðla undir meira varandi fólkaøkstur, eitt tíðarhóskandi vælferðarsamfelag og størri virðisøking og vinnumenning. Millum átøkini eru fylgjandi:

Virðisøking og vinnumenning

- **Íløgur í virðisøking** við munandi hægri játtan til fiskivinnuroyndir/gransking.
- **Fiskivinnunýskipan** setast í verk.
- **Íløgur í KT**, virðisøking og kappingarførið við munandi hægri játtan til talgilding av Føroyum.
- Átøk fremjast at fáa **betri marknaðaratgongd** og atgongd til nýggjar marknaðir.
- Skipa depil, ið marknaðarførir Føroyar sum **maritimur tænaðstudepil**.
- Framhaldandi **marknaðarføring av Føroyum** sum ferðaland og átøk fremjast at samskipa ferðavinnuna betur.
- **Kreativar vinnur** stimbraðar við stovnsetan av Filmshúsi.
- **FarGen** raðfest við størri játtan til framhaldandi menning.
- Átøk fremjast at menna **føroyska matmentan** og føroyskar førleikar.

Fólkaøkstur

- **Figgjarligan lætta til barnafamiljur** – barnafrádrátturin verður hækkaður fyri smábarnafamiljur.
- **Lættari at vera lesandi** – lestrarstuðulin verður hækkaður, nýggjar útbúgvingar settar í verk og íløgur fremjast í Fróðskaparsetrið og lestrarbý.
- **Mentanarøkið styrkjast** – mentan og list størri játtan, fremja virknan málpolitikk, savnsøkið raðfest og størri íløgu í filmslist (Filmshús).

- **Virðilig kor til fólk við serligum avbjóðingum** – munandi ílögur í nýggjar bústovnar, vardir bústaðir (saman við Bústøðum) og fyrirtíðarpensjónsøkið endurskoðast og styrkjast.

Tíðarhóskandi

- **Trygt heilsuverk** – menningarætlan fyri heilsuverkið fremjast, økt skurðlinjuvirksemi, átøk at fáa fleiri serlæknar við at seta av pening serstakt til fleiri serlæknar í 2017, tænanast hjá Gigni til børn millum 2 og 7 ár betrað v.m.
- **Grønari Føroyar** – náttúru- og umhvørvisverndarátøk fremjast, byggilóg dagførast, umleggja vegskatt frá vektgjaldi til gjald á útlát, møguleiki fyri bíligari “grønari” el-orku og møguleiki at fáa afturborið MVG fyri keyp av el-bilum.
- **Økismenning** – søguliga stóra samferðsluúlogan í Eysturoyar- og Sandoyartunlar í gongd, fleiri vardir bústaðir bygdur kring landið (saman við Bústøðum), Virknis- og umlættingardepilin á Sandi og SALT mentanarhúsið á Drelnesi tikin fult í nýtslu.
- **Virkin arbeiðsmarknaðarpolitikkur** – uppskot til felags lønartalvu, menna arbeiðsmarknaðardepil (eftirútbúgving, førleikameting v.m.), varskógvaraskipan fyri almenn starvsfólk setast í verk og stig tikin at betra sálarliga arbeiðsumhvørvið.
- **Pensjónsnýskipan setast í verk.**
- **Fólkaatkvøða um nýggja stjórnarskipan.**

Fortreytir fyri framrokning av útreiðslum

Høvuðsfortreytin fyri uppskotinum til játtanarkarmar 2017-2021 er at føra ein skilvísan fíggiarpolitik, sum skal leggja lunnar undir ein sjálvbargnan og haldforan búskap føroyingum at frama.

Framskrivingar av lógarbundnum játtanum og bundnum raðfestingum eru gjørdar fyri árinum 2017 til 2021.

Framrokningarnar eru í høvuðsheitum grundaðar á fólkatál og fólkasamanseting, til dømis metta talinum á skúlanæmingum og fólkapensjónistum 2017-2021. Í framrokningunum er lagt upp fyri bundnum raðfestingum næstu árinum, til dømis at nýggir stovnar verða tiknir í nýtslu. Í játtanarkømunum er framskrivað í ársins prísnum í 2017, men árinum 2018-2021 verður framskrivað í føstum prísnum. Lønarútreiðslurnar eru framskrivaðar samsvarandi tí støði, sum er lagt við samráðingum í 2015 og 2016. Sáttmálarnir fara úr gildi 1. oktober 2017, og er hetta eisini lagt inn í karmarnar við lønarframskriving á 1,43 %, samsvarandi 1,9 % í 9 mánaðir í 2017.

Játtanarkarmarnir eru gjørdir við verandi rentustøði. Hetta er ein óvissa í játtanarkømunum, tí rentustøðið kann broytast, og harvið kunnu útreiðslur landskassans til rentustuðul og rentuútreiðslur av skuldini eisini broytast.

Løgukarmurin verður 280 mió. kr. í 2017. Løgukarmurin verður 330 mió. kr. í 2018, 370 mió. kr. í 2019, og 350 mió. kr. árinum 2020-2021. Í lögukarminum er íroknað 35 mió. kr. í partapeningi til felagið Eystur- og Sandoyartunlar og 20 mió. kr. til verkætlanina Talgildu Føroyar, hóast hesar sambært játtanarskipanini eru ávikavist stuðulsjáttan og rakstrarjáttan.

Fortreytir fyri framrokning av inntøkum

Inntøkurnar í uppskotinum til játtanarkarmar fyri árinum 2017-2021 eru framroknaðar við støði í søguligum inntøkutølum og teimum fortreytum, sum eru kendar í lötuni. Í játtanarkømunum eru

inntøkurnar framskrivaðar í ársins prísnum í 2017, men árin 2018-2021 verður framskrivað í føstum prísnum.

Framskrivingarnar eru gjørdar sambært metingum um útlit fyri gongdini í búskapinum. Forsagnir frá millumtjóða stovnum og Búskaparráðnum eru brúktar sum partur av grundarlagnum undir metingunum.

Sum vant, verða inntøkurnar framroknaðar varisliga. Royndirnar síðstu árin eru, at tað er torført at meta um inntøkurnar hjá landskassanum og um tær broytingar, sum kunnu koma fyri av ymiskum tiltøkum, skatta- og avgjaldsbroytingum og øðrum viðurskiftum.

Í fortreytunum fyri inntøkunum verður BTÚ í ársins prísnum mett at vaksa um 3 % í 2017. Á teimum skatta- og inntøkujáttanum, har hetta verður hildið vera neyðugt, eru gjørdar serstakar metingar út frá fortreytunum fyri játtanini.

Uppskot til játtanarkarmar 2017-2021

Uppskotið til játtanarkarmar byggir á figgjarlógina fyri 2016, umframt politiskar semjur og avtalur gjørdar síðani.

Í talvuni niðanfyri er uppskotið til játtanarkarmar fyri árin 2017 til 2021 útgreinað og býtt á greinar og ár.

Talva: Útgreinaðir játtanarkarmar fyri 2017-2021						
<i>Mi. kr.</i>	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rakstrarútreiðslur, §1-§17:						
§ 1 Løgtingið	53,1	53,4	53,6	55,8	55,0	54,2
§ 2 Løgmanfyrisingin	37,9	37,0	36,8	36,6	36,5	36,3
§ 3 Fíggjarmál	293,3	304,2	310,9	317,5	324,0	330,5
§ 5 Fiskivinnumál	160,2	163,2	158,4	157,6	156,9	156,2
§ 7 Mentamál	1.027,2	1.055,4	1.053,9	1.055,1	1.055,8	1.056,5
§ 11 Heilsu- og innlendismál	1.038,0	1.063,1	1.068,5	1.072,8	1.073,3	1.074,8
§ 12 Almannamál	1.440,0	1.448,5	1.456,6	1.462,9	1.471,4	1.479,5
§ 13 Uttanríkis- og vinnumál	98,8	102,2	101,9	101,6	101,3	101,0
§ 17 Samferðslumál	234,3	235,4	234,2	233,1	231,9	230,8
Rakstrarútreiðslur tilsamans	4.382,7	4.462,2	4.474,9	4.493,0	4.506,1	4.519,7
Løguútreiðslur, §1-§17*	220,5	280,0	330,0	370,0	350,0	350,0
Rentuútreiðslur, netto	16,0	2,6	9,7	17,0	21,0	25,0
Inntøkur	4.628,2	4.794,8	4.923,6	4.994,7	5.066,2	5.134,0
RLÚ-úrslit	9,1	50,0	109,1	114,7	189,0	239,3

Gev gætur, at 2016 er tikið við sum byrjunarár við figgjarlógartølum, og 2016 og 2017 eru í ársins prísnum, meðan 2018 til 2021 eru í føstum prísnum.

* Løgurnar eru íroknað játtanir til P/F Eystur- og Sandoyartunlar og til verkætlanina Talgildu Føroyar.

Skjal hjálagt:

Skjal 1: Búskaparfrágreiðing I, mars 2016

Fíggjarmálaráðið, 16. mars 2016

Kristina Háfos

landsstýriskvinna í fíggjarmálum

/ Bjarni Askham Bjarnason

Avrit frá kvf.fo

Inngangur

Sambært § 8 í løgtingslóg nr. 42 frá 4. mai 2009 um landsins játtanarskipan skal frágreiðing (Búskaparfrágreiðing I), sum lýsir og metir um búskaparstöðu Føroya, harímillum tann almenna geiran, verða lögð við uppskotinum til løgtingssamtykt um játtanarkarmar. Uppskotið til løgtingssamtykt um játtanarkarmar fyri fíggjarlógina næsta ár skal leggjast fram fyri 1. apríl.

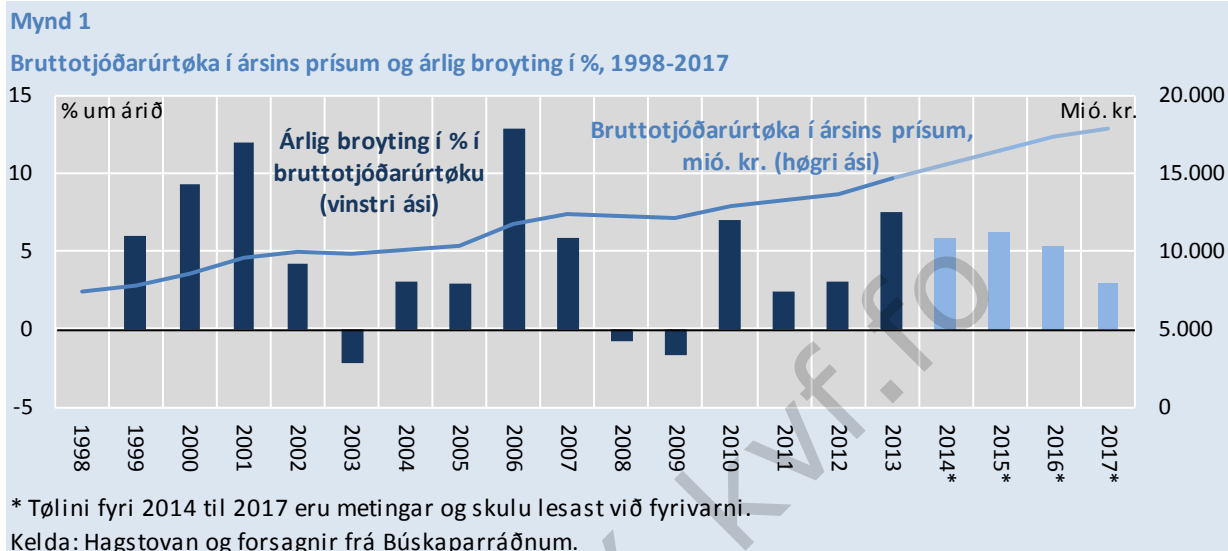
Nýggj samgonga varð sum kunnugt skipað í september 2015. Uppskotið til játtanarkarmar er gjørt við stóði í fíggjarpolitisku málunum og samgonguskjalinum hjá nýggju samgonguni. Uppskotið til løgtingssamtykt um játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2017 er í høvuðsheitum grundað á samtyktu løgtingsfíggjarlógina fyri 2016 (løgtingsmál nr. 5/2015) umframt á nýggjar raðfestingar hjá samgonguni. Nýggjar framrokningar eru gjørdar av inntøkum og útreiðslum, umframt at ávís tiltøk verða sett í verk fyri at betra haldførið í almenna búskapinum.

Frágreiðingin er sett soleiðis saman, at fyrst er stutt lýsing av gongdini í føroyska búskapinum, av gongdini í altjóða búskapinum og av almenna búskapinum. Síðani verður greitt frá uppskotinum til játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2017. Fortreytirnar fyri játtanarkørmunum verða eisini lýstar, umframt at framskrivingar fyri árinum 2017 til 2021 verða lýstar. Løguætlanin hjá landsstýrinum fyri árinum 2017-2021 verður eisini lýst.

Avrit frá kvf.fo

Lýsing av gongdini í búskapinum

Síðstu 2-3 árin hevur stórir vøkstur verið í føroyska búskapinum, og vøksturin tók dik á seg síðsta ársfjórðing í fjør. Hetta sæst á samlaðu lönargjaldingunum í landinum, sum byrjaðu at vaksa av álvara miðskeiðis í 2013, og vøksturin tók síðani dik á seg síðsta ársfjórðing í fjør. Arbeiðsloysið er harafturat lækkað stöðugt úr umleið 2.000 við ársbyrjan 2011 til umleið 650 í november 2015, sum svarar til 2,4%. Síðstu tveir ársfjórðingarnar í fjør lækkaði arbeiðsloysið úr umleið 850 fólk til 650 fólk. Eisini lönakararnir eru vorðnir munandi fleiri síðstu 2-3 árin, og talið á lönakarum hækkar umleið 3% árliga.

Framgongdin í búskapinum í 2014 og 2015 kemur serliga av vaksandi útflutningi og av almennum og privatum ílögum. Vøksturin í útflutningi kemur bæði av størri nøgdum og av góðari prísgongd sum heild innan alivinnuna og uppsjóvarvinnuna. Marknaðarprísir á aldum laks hækkaðu serstakliga í 2013, sum ávirkaði føroyska tjóðarroknskapið tað árið, og prísirnar á aldum laks hava sum heild verið á sama stigi ella eru hækkaðir nakað í 2014 og 2015.

Harafturat er munandi ískoyti til vøksturin komið av privatum og almennum ílögum síðstu 2-3 árin. Roknast kann eisini við nógvum almennum og privatum ílögum í ár og næsta ár, og ískoytið til vøksturin frá ílögum verður helst at kalla óbroytt í ár og í 2017.

Mynd 1 omanfyri vísir gongdina í bruttotjóðarúrtøku árin 1998-2013 og metingar fyri árin 2014-2017. Samanumtikið metir Fíggjarmálaráðið, at føroyski búskapurin, BTÚ, vaks umleið 6% í 2015, og at vøksturin í 2016 og 2017 verður ávikavist 5% og 3% (tølini eru øll í ársins prísnum).

Í 2016 og 2017 eru ikki útlit til, at útlendski eftirspurningurin í sama mun stimbrar búskapin eins og árin frammanundan. Tí kann roknað við, at búskaparvøksturin hæsar nakað av í 2016 og 2017 og at innlendis eftirspurningur verður ein størri drívmeði í búskapinum sammett við undanfarni ár.

Metingarnar hjá Fíggjarmálaráðnum samsvara við metingar hjá Búskaparráðnum fyri næstu árin. Metingarnar hjá Búskaparráðnum av vøkstrinum í 2016 og 2017 eru treytaðar av, at innlendis eftirspurningurin veksur nakað samstundis sum at vøksturin í útlenskum eftirspurningurin ikki veksur í sama mun. Hækkað innlendis eftirspurningurin frá húsarhaldum og vinnufyrirøkum ikki samsvarandi metingunum, fer hetta sjálvsagt at ávirka metingarnar av vøkstrinum í 2016 og 2017.

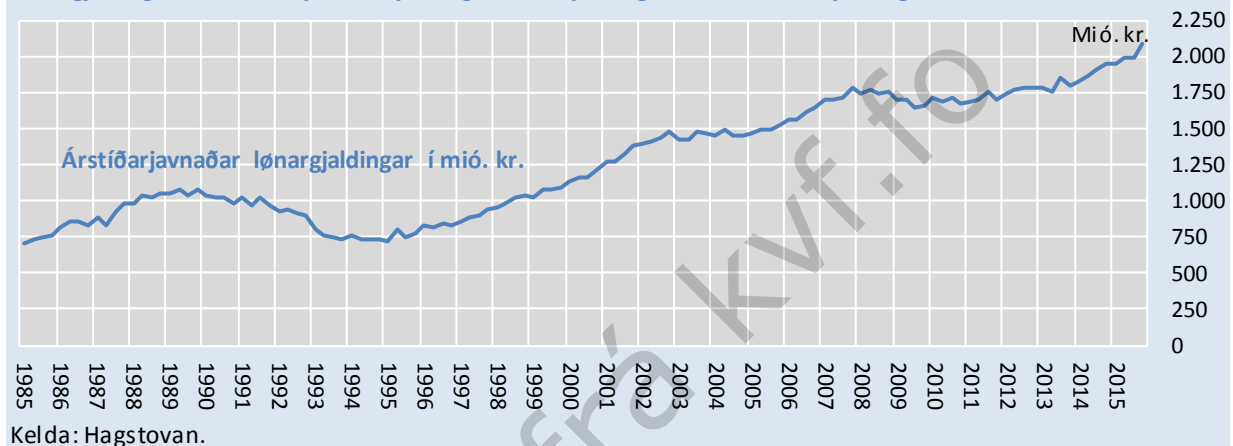
Fleiri óvissur eru, sum kunnu ávirka gongdina í 2016 og 2017, og sum kunnu hava við sær, at vøksturin verður lægri enn væntað. Millum annað kann nevna, at heimsbúskapurin sum heild er

viknaður síðsta hálva árið. Serliga í Evropa, Russlandi og Kina eru búskapirnir viknaðir, og stór óvissa er um gongdina í heimsbúskapinum næstu árin. Í Stóra Bretlandi verður fólkaatkvøða um limaskapin í ES í summar, sum kann hava órógv á figgjarmarknaðum og politiska kreppu í Evropa við sær.

At enda er eisini nakað av óvissu um føroysku kvoturnar av uppsjóvarfiski næstu 2-3 árin og um avtalurnar millum strandarlondini um býtið av kvotum, sum londini ikki eru samd um. Sum er, hava Føroyar bara avtalu um makrelfiskiskapin við hini strandarlondini. Meira hevur eisini verið fiskað av serliga makreli og svartkjaftri sammett við lívfrøðiligar tilráðingar síðstu árin, og hetta hevur eisini óvissu við sær um, hvussu leingi verandi fiskiskapur fer at halda fram. Samanumtikið eru útlit til, at útflutningsvirðið á uppsjóvarfiski verður at kalla óbroytt ella hækkar nakað í 2016 sammett við í 2015.

Mynd 2

Lønargjaldingar í mió. kr., býtt á ársfjórðingar, 1. ársfjórðingur 1985 til 4. ársfjórðing 2015

Kelda: Hagstovan.

Framgongdin tók dik á seg seinnu helvt av 2015

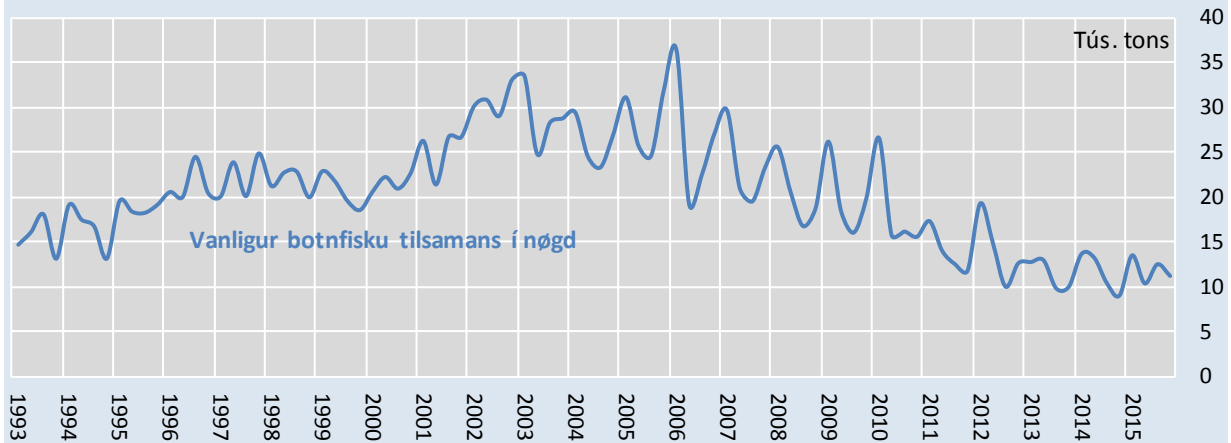
Hagtøl yvir lønargjaldingar, løntakarar og arbeiðsloysi benda á, at vøksturin í føroyska búskapinum tók dik á seg miðskeiðis í fjør og helt fram móti árskiftinum 2015/16. Á mynd 2 omanfyri sæst gongdin í lønargjaldingum frá 1985 til 2015 býtt á ársfjórðingar. Hagtøl vísa eisini, at nettotilflytingin av fólki vaks í 2015 og at hetta í stóran mun stavar frá, at fráflytingin av landinum er minkað. Hetta kemur helst av, at færri fólk fara av landinum at útbúgva seg sammett við áður og av at fleiri áhugaverd arbeiðspláss hava tikið seg upp í Føroyum. Síðani 2011 er tilflytingin vaksin nakað, tó ikki í sama mun, sum fráflytingin er minkað.

Tekin eru eisini um, at eftirspurningurin frá húsarhaldum og fyrítøkum vaks líðandi í 2015 og at eftirspurningurin framvegis er vaksandi. Hetta sæst millum annað í innflutningi av vørum til beinleiðis húsarhaldsnýtslu og í inntøkunum hjá landinum frá meirvirðisgjaldinum og øðrum umsetningsgjöldum. Harafturat benda umsetningshagtølini frá Hagstovuni á, at húsarhaldsnýtslan framhaldandi veksur spakuliga.

Í konjunkturkanningini, sum Hagstovan gjørdi í januar í ár, søgdu flestu fyrítøkur í handilsvinnuni frá væl betri sølu síðsta árið sammett við í undanfarnum kanningum. Hetta bendir eisini á, at eftirspurningurin frá húsarhaldum er vaksin síðsta árið. Samstundis vísti kanningin, at færri fyrítøkur í handilsvinnuni rokna við størri sølu næsta árið sammett við undanfarnar kanningar. Tó er framvegis ein meiriluti av fyrítøkunum í handilsvinnuni, sum rokna við, at sølan fer at vaksa næsta árið.

Mynd 3

Føroyska feskfiskaveiðan eftir botnfiski í nøgd*, býtt á ársfjórðingar, tús. tons, 1993Q1 til 2015Q4

* Tølini vísa veiðuna, sum verður skrásett um avreiðingarskipanina og í landaðari vekt. Í avreiðingunum er allur fiskiskapur hjá føroyskum skipum og bátum á føroyskum sjóøki, føroyska feskfiskaveiðan í íslenskum og fiskiskapurin á Flemish Cap. Uppsjóvarfiskur er ikki við í uppgerðini.

Kelda: Hagstovan.

Sum heild er gongdin framvegis vánalig í heimligu fiskivinnuni, tó at nøkur línuskip, trolbátar og trolarar, sum royna undir Føroyum, hava góðan og lønandi rakstur. Verður hugt eftir veiðini av feskfiski, ið er farin um avreiðingarskipanina, hava nøgd og virði verið stöðugt minkandi síðstu umleið 15 árin.

Nøgdirnar eru ikki hækkaðar, hóast feskfiskaveiðan í íslenskum sjóøki og fiskiskapurin á Flemish Cap verða íroknað í hagtolunum. Hetta sæst í mynd 3, sum vísir avreiðingar tilsamans av vanligum botnfiski um avreiðingarskipanina býtt á ársfjórðingar. Á myndini sæst, at minni varð avreitt av botnfiski tilsamans í nøgd í 2015 sammett við kreppuárin miðskeiðis í 1990'unum.

Roknast kann við, at ískoytið til búskaparvøksturinn frá hesi vinnuni og atknýttu fiskavirkisvinnuni á landi verður avmarkað næstu árin. Møguleiki er tó fyri vøkstri í hesum vinnum, sum frálíður, um botnfiskastovnararnir koma fyrri seg aftur, fiskiskapurin batnar og verður meira burðardyggur í framtíðini. Roknast kann kortini við ískoyti til vøksturinn frá nýggju fiskavirkjunum, sum virka uppsjóvarfisk á landi, og frá ætlaðu íløgnum og útbyggingunum av hesum virkjum. Hetta er eisini galdandi viðvíkjandi íløgnum, sum verða gjørdar av alivinnuni í framleiðsluorkuna á landi.

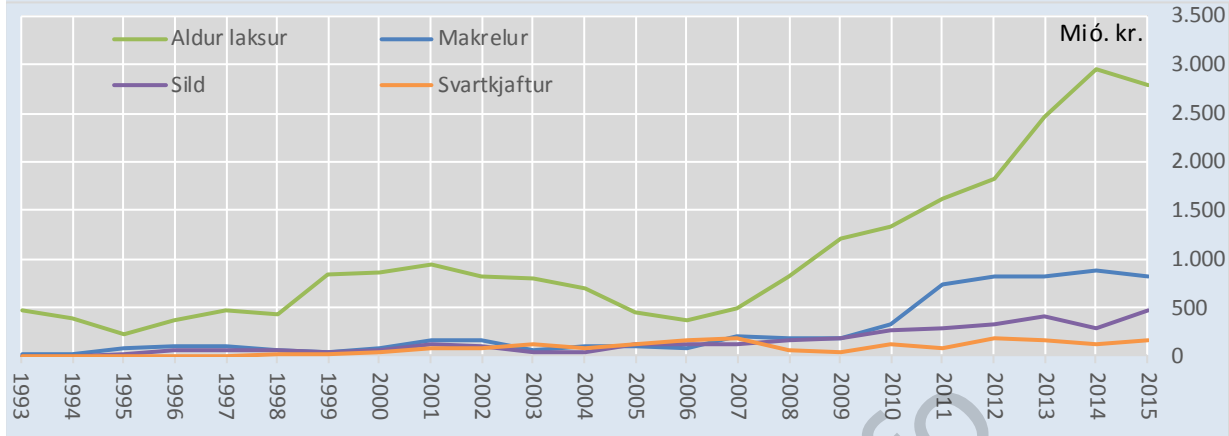
Síðstu árin hevur alivinnan givið stórt ískoyti til vøksturinn í BTÚ. Serliga í 2013 hækkaðu prísirnir nógv, meðan nøgdirnar eru hækkaðar nógv síðani 2011. Tøkan og útflutningurin av aldum laks í 2015 var nakað minni sammett við 2014, men framvegis er útflutningurin stórur sammett við undanfarin ár. Nøgdirnar vóru nakað minni í 2015 sammett við 2014, meðan miðalprísir á aldum laks vóru nakað hægri.

Týdningurin av vøkstrinum í útflutningi av aldum laks og størri nøgdum av uppsjóvarfiski síðstu árin sæst í myndunum 4 og 5 niðanfyri. Búskaparráðið metti til dømis í frágreiðingini frá mars í ár, at avreiðingarvirðið á sild, makreli og svartkjaftri tilsamans hækkaði úr umleið 430 mió. kr. í 2009 til umleið 1,4 mia. kr. í 2015. Útflutningurin av aldum laks er sama tíðarskeið hækkaður úr 1,2 mia. kr. til 2,8 mia. kr. Hesar báðar broytingar í nøgd og virði eru millum høvuðsorsøkirnar til, at bruttotjóðarúrtøkan er mett at vaksa úr umleið 12 mia. kr. í 2009 til umleið 16,5 mia. kr. í 2015. Vøksturinn í føroysku bruttotjóðarúrtøkuni síðstu umleið tíggu árin hevur havt við sær, at munurin í bruttotjóðarúrtøku fyri hvønn íbúgva í Føroyum og í Danmark er minkaður munandi hesi árin.

Fyri tíggu árum síðani var bruttotjóðarúrtøkan fyri hvønn íbúgva í Danmark 15-20% størri sammett við í Føroyum. Mettu tøluni fyri 2015 benda á, at bruttotjóðarúrtøkan fyri hvønn íbúgva í Danmark nú helst er umleið 5% størri sammett við í Føroyum.

Mynd 4

Útflutningsvirðið á uppsjóvarfiski og aldum laks, mió. kr., 1993 til 2015

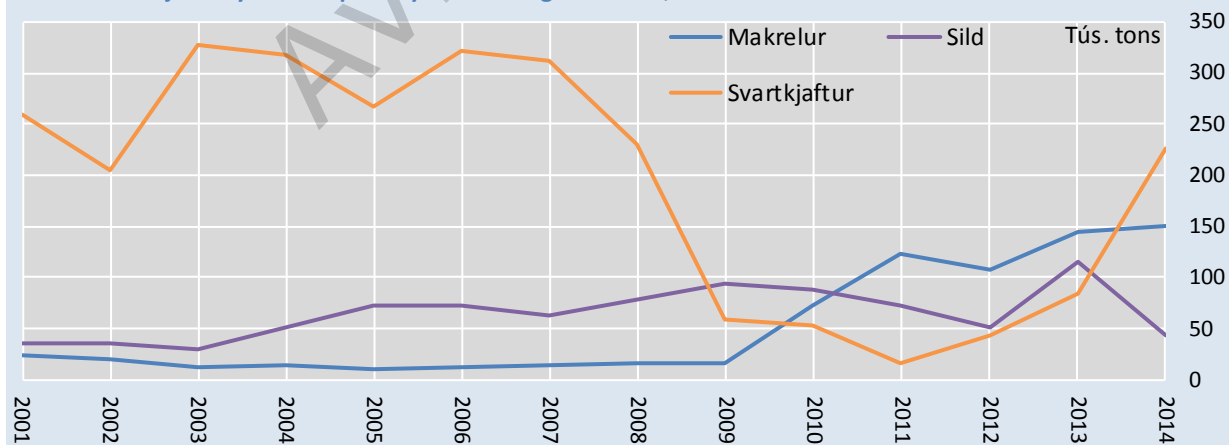

Viðm.: Talvan vísir virðið á útflutninginum úr Føroyum. Talvan vísir sostatt ikki avreiðingarvirðið hjá føroyskum skipum. Orsøkin til at nøgdarnar av svartkjafti ikki eru størri í myndini er helst, at stórir partur av svartkjaftinum endar sum fóður í laksaframleiðslu í Føroyum og síggjast tí ikki sum beinleiðis útflutningur. Kelda: Hagstovan.

Næstu 1-2 árin kann roknast við, at prísir á aldum laks sum heild verða støðugir ella at teir hækka nakað. Hetta kemur bæði av støðugt vaksandi eftirspurning og av at útboðið væntandi ikki veksur í sama mun sum eftirspurningurin. Millum annað hava stórir trupulleikar verið í fleiri alibrúkum í Kili, sum helst fara at hava við sær, at útflutningurin av aldum laks úr Kili verður munandi darvaður í 2016 og móguliga eisini í 2017. Næstu árin kann roknast við, at ískoyti til vøxtur frá alivinnuni verður støðugt, men at ískoytið til vøxtur neyvan verður eins stórt og árin 2013 og 2014.

Mynd 5

Heildarveiða hjá føroyskum skipum býtt á fiskaslag í tús. tons, 2001 til 2014

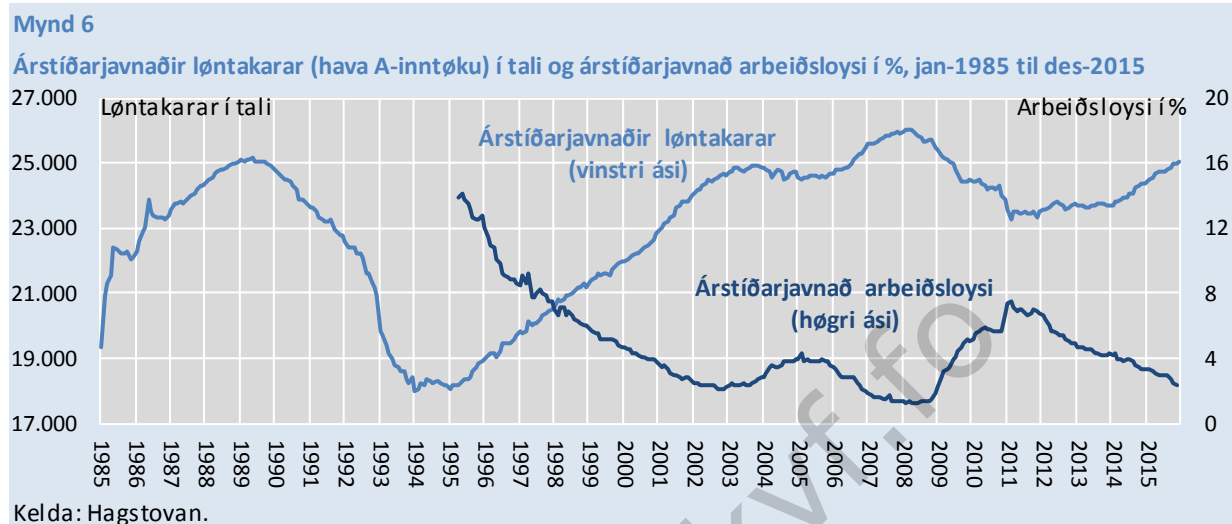

Viðm.: Tølini fyri 2015 eru ikki tøk enn.

Kelda: Hagstovan.

Gongdin á arbeiðsmarknaðinum

Arbeiðsmarknaðurin í Føroyum er sum heild væl fyrri, og arbeiðsloysið er tað lægsta av okkara grannalöndum. Arbeiðsloysið er lækkað stöðugt síðsta árið og var umleið 650 fólk í november 2015, sum svarar til 2,4% av arbeiðsfjöldini. Arbeiðsloysið er annars lækkað úr umleið 2.000 fólk, tá ið arbeiðsloysið var hægst við ársbyrjan 2011, sum svaraði til 7,5% av arbeiðsfjöldini, sí mynd 6. Tá ið arbeiðsloysið er so lágt eins og nú, kann ikki roknast við, at arbeiðsloysið heldur áfram at lækka í sama mun.

Gongdin í lønargjaldingum býtt á vinnugreinar sæst í talvu 1. Samanumtikið vuku lønargjaldingarar omanfyri 6% í 2015. Árligi vøxturin í lønargjaldingum er omanfyri 7%, ið er størsti árligi vøxtur í lønargjaldingum síðani tíðliga í 2008. Serliga lønargjaldingar innan fiski- og alivinnu og bygging hækkaðu í 2015, men eisini í privatum tænaðsvinninum vuku lønirnar útvið 5% í 2015.

Talva 1. Lønargjaldingar í høvuðsvinnugreinum, 2012-2015, mió. kr.

Vinnugrein	2012	2013	2014	2015	Munur 2014-15	Munur í %
Fiski-, ali- o.o. ráevnisvinna	1.363	1.362	1.488	1.672	184	12,4
Byggivinna o.o. tilvirking	841	842	947	1.027	80	8,5
Privatar tænaðsvinnur	2.325	2.358	2.431	2.545	114	4,7
Almenn o.o. tænað	2.561	2.620	2.683	2.779	96	3,6
Lønargjaldingar tilsamans	7.091	7.183	7.549	8.024	475	6,3

Kelda: Hagstovan.

Talið á løntakarum (talið á fólki, sum hava A-inntøku) er vaksið stöðugt síðani 2011, tá ið tað vóru umleið 23.300 løntakarar, til umleið 25.000 í 2015. Talið á løntakarum var hægst í 2007, tá ið útvið 26.000 løntakarar vóru í Føroyum. Við verandi gongd fer talið á løntakarum í landinum í ár at hækka til sama stöði, sum var í 2007, tá ið talið av løntakarum setti met. Mynd 6 vísir gongdina í arbeiðsloysinum og í talinum á løntakarum.

Løntakarar býttir á vinnugreinar síggjast eisini í talvu 2. Í talvu 2 sæst, at talið á løntakarum hækkar 3% árliga, sum er lutfalsliga stór hækking, verður borið saman við undanfarin ár. At løntakaratalið

hækkar er bæði tekin um, at arbeiðsloysið sum heild lækkar, at tilflyting er til landið og at fleiri viðkomandi störv taka seg upp í landinum. Løntakaratalið hækkar mest innan bygging og aðra tilvirking og innan privatar tænastrúvinnur. Hetta er millum annað avleiðing av og tekin um, at nógv virksema sum heild er í byggivinnuni.

Talva 2. Løntakarar í desember eftir høvuðsvinnubólkum, 2012-2015, fólk í tali

Vinnubólkur	2012	2013	2014	2015	Munur 2014-15	Munur í %
Fiski-, ali- o.o. ráevnisvinna	3.882	3.737	4.068	4.153	85	2,1
Byggivinna o.o. tilvirking	2.939	3.062	3.263	3.438	175	5,4
Privatar tænastrúvinnur	7.994	8.094	8.267	8.506	239	2,9
Almenn o.o. tænastrú	8.942	8.817	8.842	9.083	241	2,7
Løntakarar tilsamans	23.757	23.710	24.440	25.180	740	3,0

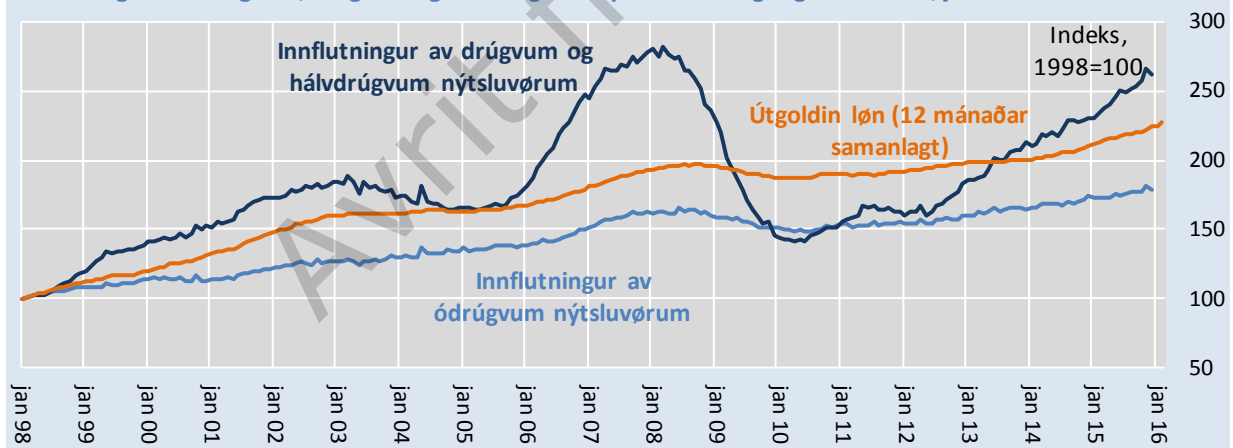
Kelda: Hagstovan.

Húsarhaldsnytsla og eftirspurningur

Inntøkurnar hjá landinum av meirvirðisgjaldinum og vøruinnflutningurin benda á, at innlendis eftirspurningurin vaks nakað í 2015, og at vøxturin hevur tikið dik á seg um ársskiptið 2015/16. Hetta sæst millum annað á mynd 7, sum vísir innflutning av drúgvum og hálvdrúgvum vørum. Sambært seinastu konjunkturkanning eru føroysk húsarhald framvegis bjartskygd um framtíðina og rokna við betri figgarstöðu og óbroyttum arbeiðsloysi næsta hálva árið.

Mynd 7

Innflutningur av ódrúgvum, drúgvum og hálvdrúgvum nýtslúvørum og útgoldnar lønir, jan-1998 til feb-2016

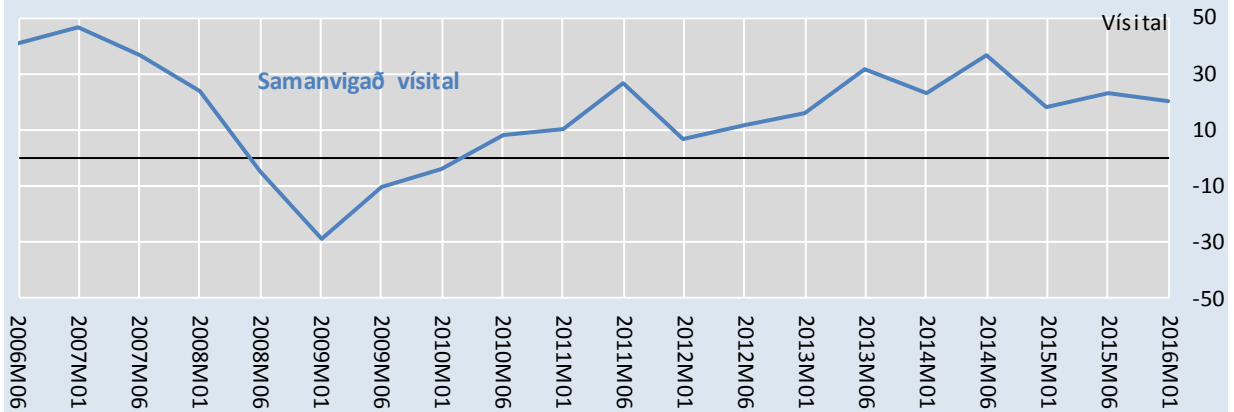

Kelda: Hagstovan.

Nýggjasta uppperðin av konjunkturvísitalinum hjá Hagstovuni vísir, at føroysk húsarhald framvegis eru bjartskygd um framtíðina, tó at vísitalið er lækkað nakað samanlagt, sí mynd 6. At samlaða vísitalið lækkar kemur í stóran mun av, at vísitalið lækkar fyrri størsta vinnubólkin, tilfeingisvinnurnar. Vísitalið lækkar fyrri tilfeingisvinnurnar av tí, at fyrirøkurnar rokna við at framleiða minni næsta hálva árið. Kanningin varð gjørd í januar mánaði í ár, og samlaða vísitalið lækkaði úr 23 til 20.

Mynd 8

Samanvigað konjunkturvísital fyrri húsarhald og vinnu tilsamans, jun-2006 til jan-2016

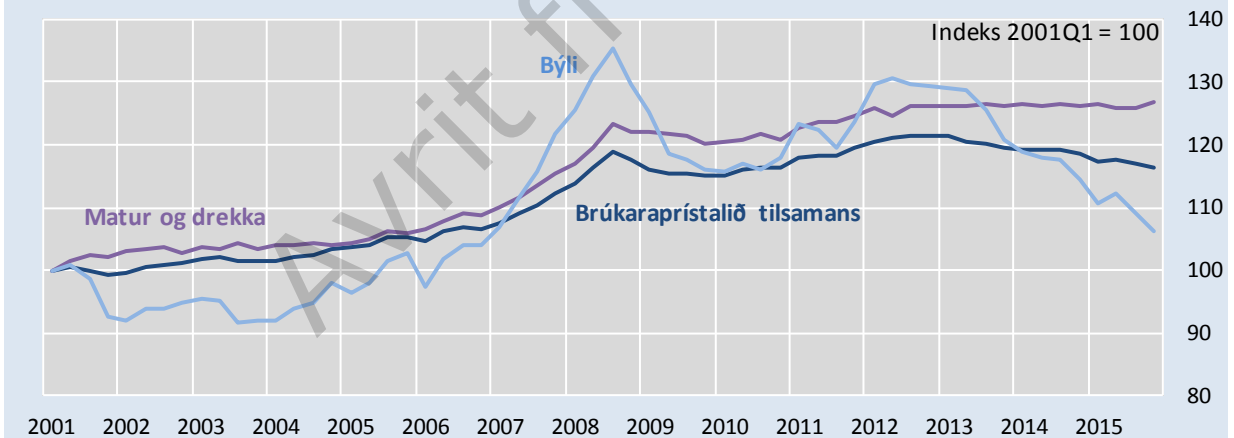
Kelda: Fíggjarmálaráðið.

Gongdin í brúkaraprísnum

Brúkaraprístalið er lækkað síðani ársbyrjan 2013, sí mynd 9. Størstu orsøkirnar eru, at rentustøðið sum heild er lækkað og kappingin er vordin harðari millum peningastovnar og lægri oljuprísir. Renturnar í peningastovnunum eru lækkaðar munandi síðstu 2-3 árin. Lækkingin kemur bæði av harðari kapping millum peningastovnarnir og av lægri rentustigi á fíggjarmarknaðum sum heild. Brúkaraprístalið bendir eisini á, at prísirnir á vanligum gerandisvörum, mati og drekka, hava verið at kalla stöðugir síðstu umleið 3 árin. Størstu orsøkirnar til hetta eru helst, at eftirspurningurin í samfelagnum ikki er vaksin størvegis og at kappingin er harðnað á hesum marknaði.

Mynd 9

Brúkaraprístalið, 2001 til 2016, býtt á ársfjórðingar, indeks 2001 = 100

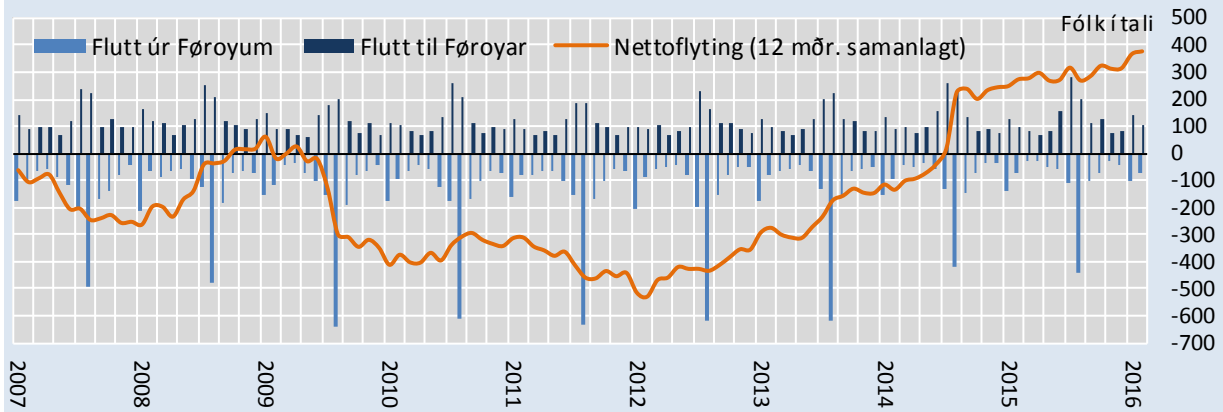
Kelda: Hagstovan.

Gongdin í fólkatálinum

Fólkafráflyting byrjaði í 2009, men hetta broyttist í 2013, tá ið fráflytingin av álvara byrjaði at minka. Í 2014 var aftur nettotilflyting til landið. Hetta er tekin um, at føroyski arbeiðsmarknaðurin stendur seg væl og at fleiri áhugaverd størv hava tikið seg upp í Føroyum síðstu árin. Nettotilflyting er á omanfyri 350 fólki árliga, og hetta er fyrstu ferð síðani 2008, at nettotilflyting er til landið, sí myndirnar 10 og 11. Fráflytingin vaks nógv eftir fíggjarkreppuna í 2009, og serliga árin 2010 til 2012 var stór nettofráflyting.

Mynd 10

Fólk flutt til og úr Føroyum, jan-2007 til feb-2016

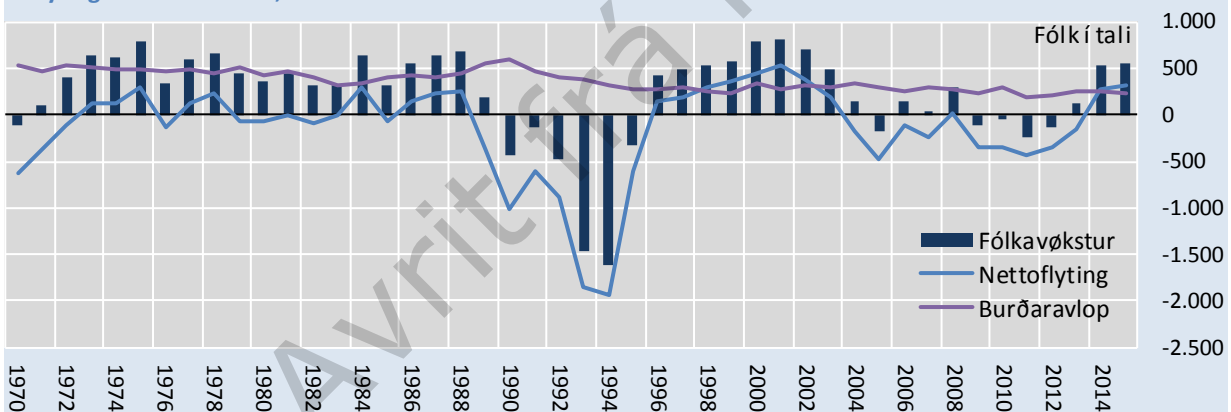

Kelda: Hagstovan.

At tilflyting er til landið er eitt gott tekin, og heldur henda gongdin fram, fer hetta at betra munandi um haldfærið í búskapinum. Eisini fer tað at lætta um uppgávuna at fáa betri javnvág millum almennar inntøkur og útreiðslur næstu árin. Enn er kortini ov tíðliga at siga við óvissu, um nettotilflytingin kemur av truplum umstøðum á arbeiðsmarknaðinum í okkara grannalondum, ella um talan er um eitt varandi fyrbrigdi. Í øllum førum er umráðandi, at fleiri tiltøk verða sett í verk næstu árin, sum fyrirbygja, at fráflyting aftur tekur seg upp av landinum.

Mynd 11

Broytingar í fólkatálinum, 1970 til 2015

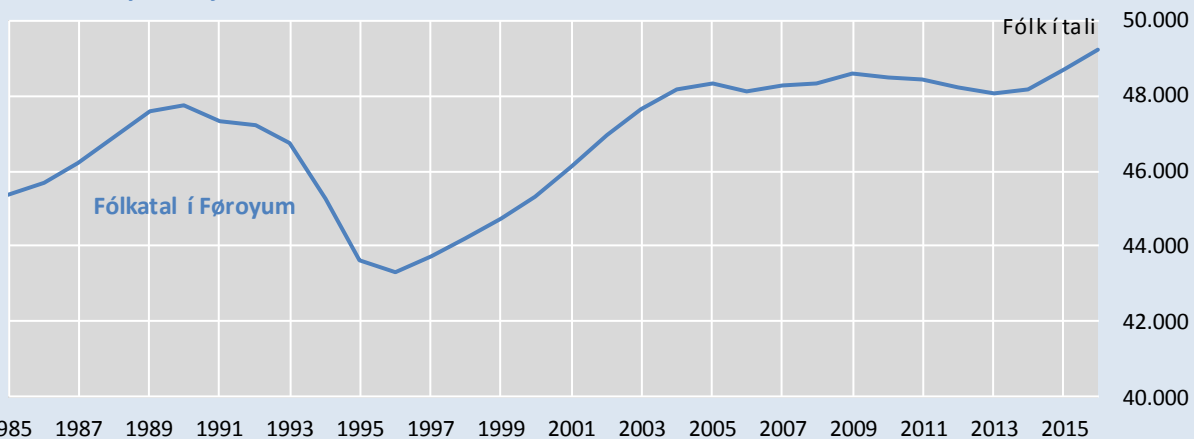

Kelda: Hagstovan.

Umstøðurnar á føroyska arbeiðsmarknaðinum eru soleiðis háttadar, og støðan hjá føroyska samfelagnum sum útjadhari í Evropa merkir óivað, at næstu árin kann roknað við, at fráflytingin av landinum fer at sveiggja nógv. Hóast nettotilflyting er til landið í løtuni, benda framrokningar á, at fólkasamansetingin fer at broytast, soleiðis at lutfalsliga færri fólk vera í arbeiðsførum aldri. Mynd 9 vísir broytingar í fólkatálinum síðani 1970 býtt á ár. Á mynd 12 sæst, at fólkatálið í Føroyum væntandi setir met í 2016 og at veruligur fólkavøkstur hevur tikið seg upp fyri fyrstu ferð í umleið 10 ár.

Mynd 12

Fólkatal í Føroyum, 1. januar, 1985 til 2016

Kelda: Hagstovan.

Í nøkur ár hevur gongdin í fólkatalinum verið, at fólkatalið er vaksið mest í miðøkinum, Eysturoynni og í Norðuroyggjum. Henda gongd sæst eisini í talvu 3, sum millum annað vísir, at fólkatalið hækkar á Streymoyggi, Eysturoynni, Norðuroyggjum og í Vágum, meðan fólkatalið lækkar í Suðuroy og á Sandoyggi.

Sama gongd sæst í øðrum londum í Vesturheiminum, har ið fólk flyta frá smærri býum og bygdamótum til størri býum. Roknast kann við, at gongdin við at fólk flytur til miðøkið úr útjaðaranum fer at halda fram næstu árinum, verða ikki ítøkilig politisk ella onnur stig sett í verk fyri at tálma hesum. Alt bendir á, at tað, sum frálíður, verður enn torførari hjá útjaðaraøkjum at standa seg í kappingini móti miðøkjunum og stóru býunum.

Talva 3. Fólkatalið býtt á øki í landinum, 1. feb. 2015 til 1. feb. 2016

Øki í landinum	Fólkatal 1. feb. 2015	Burðaravlop	Nettoflyting	Fólkatal 1. feb. 2016	Broyting í tali	Broyting í %
Norðuroyggjar	5.852	28	57	5.937	85	1,5
Eysturoy	10.800	44	97	10.941	141	1,3
Tórshavnar økið*	18.467	135	181	18.783	316	1,7
Streymoyggjin annars	4.530	31	41	4.602	72	1,6
Vágoy	3.066	5	39	3.110	44	1,4
Sandoy	1.273	3	-6	1.270	-3	-0,2
Suðuroy	4.640	-6	-43	4.591	-49	-1,1
Alt landið	48.628	240	366	49.234	606	1,2

*Tórshavn, Hoyvík og Argir.
Kelda: Hagstovan.

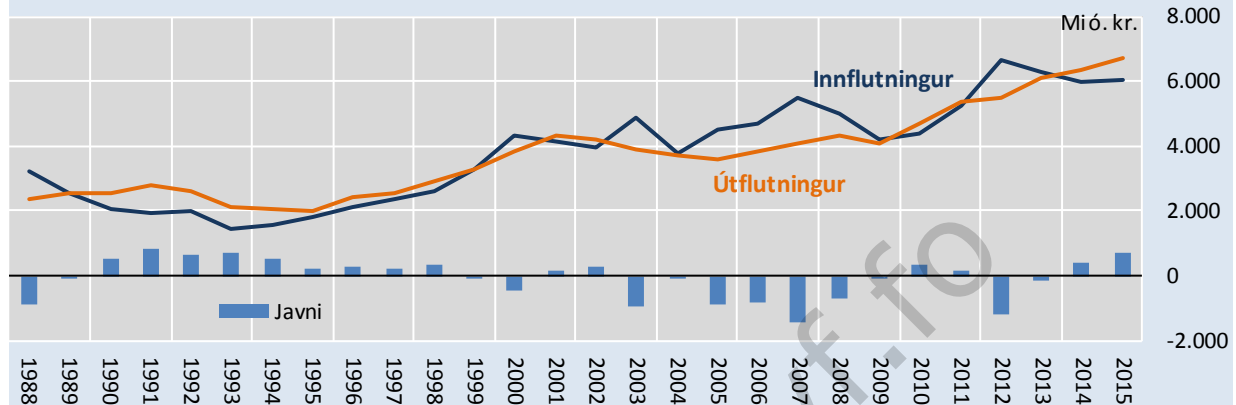
Munurin í fólkavøkstri í miðøkinum og øðrum økjum í landinum er tekin um, at búskaparvøkstururin er størstur í miðøkinum og at arbeiðsmøguleikar sum heild eru betri í miðøkinum sammett við onnur øki. Munurin í fólkavøkstri, sum sæst í talvu 3 og sum hevur verið staðfestur í nøkur ár, er eisini tekin um, at búskaparvøkstururin síðstu árinum ikki er komin Suðuroynni og Sandoyggi til góðar í sama mun sum øðrum økjum í landinum.

Viðskifti við útlond, handils- og gjaldsjavni

Avlop hevur verið á føroyska handilsjavnnum síðani 2014, tá ið avlopið var umleið 400 mió. kr. Í 2015 var størri avlop á umleið 700 mió. kr. At oljuprísurin er lækkaður í stórum síðsta háltvannað árið hevur sjálvsagt ávirkað handilsjavnnum munandi í 2014 og 2015. Heldur verandi gongd fram við lágum oljuprísnum, vaksandi útflutningi og varisligum vøkstri í privatari nýtsluni, verður eisini avlop á handilsjavnnum í 2016. Hetta sæst eisini í mynd 13, sum vísir føroyska handilsjavnnum fyrri árinum 1988 til 2015.

Mynd 13

Innflutningur og útflutningur, mió. kr., 1988 til 2015

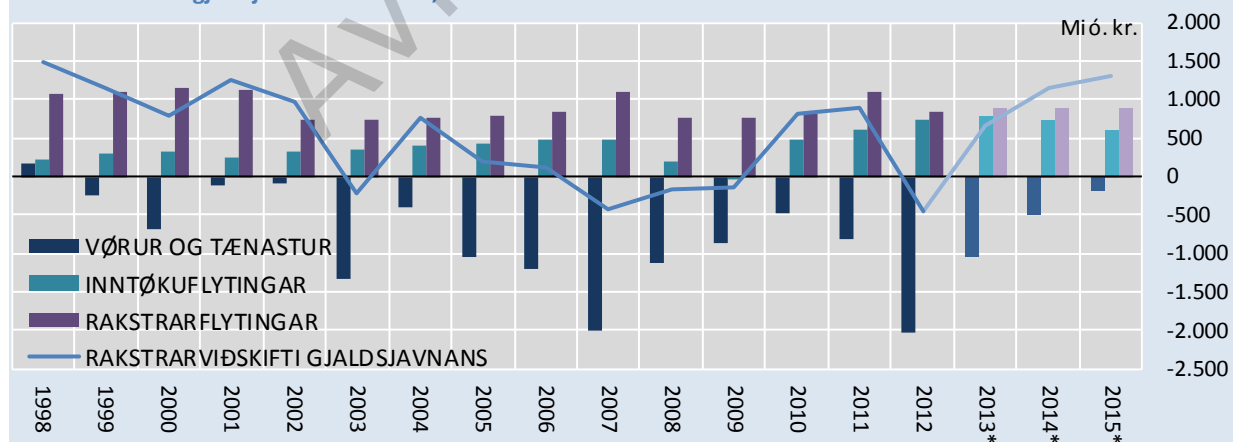
Viðm.: Handilsjavnin fevnir bara um vørur; tænarar eru sostatt ikki við.

Kelda: Hagstovan.

Handilsjavnin fevnir bara um vøruhandil við útlond; sostatt verða tænaraveitingar til og frá útlondum ikki taldar við í handilsjavnnum. Tænaraveitingar eru hinvegin taldar við í *vøru- og tænarujavnnum*. Uppgerðir hjá Hagstovuni av tænarujavnnum benda á, at Føroyar hava hall á tænarujavnnum við útlond á millum hálsa og eina mia. kr. árliga. Óvissan er kortini stór í hesum uppgerðum, og óvist er, hvussu eftirfarandi uppgerðir eru av føroyska tænarujavnnum.

Mynd 14

Rakstrarviðskifti gjaldsjavnans í mió. kr., 1998-2015

* Tølini fyrri 2013 til 2015 eru metingar og skulu lesast við fyrivarni.

Kelda: Hagstovan.

Handilsjavnin sveiggjar nógv frá ári til ár alt eftir privatari nýtslu, íløgum í vinnulívinum, oljuprísnum og útflutningvirðinum á fiski og aldum laks. Eins og víst í mynd 13 omanfyri, er

føroyski útflutningurin vaksin sera nógv síðstu árin úr 4,2 mia. kr. í 2009 til umleið 6 mia. kr. í 2015, ella ein vøkstur á omanfyri 40% eftir seks árum.

Uppgerðir av gjaldsjavnanum eru tøkara fram til 2012. Fyri árin eftir 2012 ber bara til at meta leysliga um gjaldsjavnan við stöði í gongdini í handilsjavnanum. Hagtøl benda á, at stór avlop hava verið á føroyska gjaldsjavnanum síðani 2013 og at avlop aftur verður í 2016, serliga um verandi gongd við lágum oljuprísnum heldur fram.

Handilsjavnin er størsti einstaki parturin av gjaldsjavnanum og tann parturin, sum broytist mest frá ári til ár. Tí ber til leysliga at meta um gjaldsjavnan fyri árin frá 2013 til 2015. Grundað á handilsjavnan, var helst avlop á gjaldsjavnanum á 500-700 mió. kr. í 2013, 1,0-1,2 mia. kr. í 2014 og nakað størri avlop var helst í 2015. Gjaldsjavnin fram til 2012 og metingar fyri 2013 til 2015 eru víst í mynd 14 omanfyri.

Heimsbúskapurin

Størri óvissa er um gongdina í heimsbúskapinum nú sammett við fyrri hálvum øðrum ári síðani. Stígur kom í framgongdina í fleiri týðandi londum miðskeiðis í 2015. Í flestu londum eru útlit til líttan ella ongan veruligan vøkstur í 2016. Búskapurin í USA hevur í fleiri áratíggju verið millum stóru drívmegirnar í heimsbúskapinum, og í USA eru útlit til vøkstur á umleið 2% í 2016, sum er nakað minni enn undanfarin ár. Í øðrum framkomnum londum eru ikki útlit til munandi búskaparvøkstur næsta árið (sí talvu 4).

Talva 4. Árligur vøkstur í BTÚ í føstum prísnum 2013-2017 býtt á øki

% um árið í føstum prísnum	2013	2014	2015	2016	2017
USA	1,5	2,4	2,4	2,0	2,2
Evrúokið	-0,3	0,9	1,5	1,4	1,7
Stóra Bretland	1,7	2,9	2,2	2,1	2,0
Týskland	0,4	1,6	1,4	1,3	1,7
Japan	1,6	-0,1	0,4	0,8	0,6
Heimsbúskapurin	3,3	3,4	3,0	3,0	3,3

Víðm.: Töluni fyri 2016 og 2017 eru metingar.

Kelda: OECD Interim Economic Outlook, 18. februar 2016, og IMF World Economic Outlook Update, 19. januar 2016.

Fleiri orsökir eru til, at stígur er komin í búskapargongdina í fleiri týðandi londum. Millum aðrar kunnu nevast tvørrandi eftirspurningur, at vinnulív og húsarhald gera færri íløgur enn áður væntað og at órógv var á figgjarmarknaðum við ársbyrjan 2016. Millum annað í USA gera fyrítøkur færri íløgur enn væntað, sum millum annað kemur av lækkandi oljuprísnum.

Harafturat er virðið á gjaldoyranum í USA, dollaranum, hækkað, sum hevur ávirkað kappingarførið innan útflutningsvinnur í USA. Eftirspurningurin í flestu londum í Vesturheiminum er framvegis lágur, og hann er ikki vaksin stórvegis síðstu 1-2 árin, eins og roknað hevur verið við. Eitt tekin um lága vøxturin í flestu londum í Vesturheiminum og tvørrandi eftirspurningin er, at heimshandilin av vørum minkaði í 2015, sum ikki er komið fyrri síðani búskaparkreppuna í 2009.

Harafturat kann nevast, at prísirnar á rávørum, harundir olju, eru lækkaðir munandi, sum ávirkar lond ymiskt alt eftir, hvussu heft lond eru at oljuvinnu og íløgum í olju- og rávnisvinnu. Prísurin á olju er lækkaður úr umleið 120 \$ fyrri fatið í juni 2014 til umleið 40 \$ fyrri fatið, sum svarar til eina lækking á umleið 65%. Príslækkingin er bæði komin av størri útboði og av, at eftirspurningurin ikki veksur eins nógv og undanfarin ár.

Flestu lond hava fyrimunir av, at olju- og ráevnisprísir lækka, men fyri summi lond kunnu trupulleikar standast av, at olju- og ráevnisprísir lækka. Hetta kemur av, at útflutningsvirðið lækkar, íløgurnar minka í oljuvinnuni og almennu inntøkurnar frá skattum og avgjöldum á olju- og ráevnisvinnu lækka. Stóra príslækkingin á olju hevur havt við sær, at inntøkurnar eru lækkaðar fyri lond, sum framleiða og útflyta olju, meðan tær eru hækkaðar fyri lond, sum innflyta nógva olju.

Dømi um lond, har ið ráevnis- og oljuvinna eru týðandi vinnur eru Noreg, Danmark, USA, Russland, Kanada og Brasilia. Hesi lond hava trupulleikar av, at oljuprísir lækka munandi, av tí at færri ílögur verða gjørdar í olju- og ráevnisvinnu, at útflutningsvirðið lækkar og almennu inntøkurnar frá skattum og avgjöldum á olju- og ráevnisvinnu lækka.

Í flestu øðrum londum eru lægri olju- og ráevnisprísir kortini ein fyrimunur fyri búskapin. Lægri olju- og ráevnisprísir stimbra keypsorku og eftirspurning frá húsarhaldum og vinnulívi og stimbra harvið búskapin sum heild. Hinvegin er greitt, at olju- og ráevnisprísir eru lækkaðir millum annað orsakað av, at útlitini fyri munandi búskaparvøkstri næstu árinu eru versnað síðsta hálva árið. Flestu serfrøðingar í olju- og ráevnisprísnum rokna við, at prísirnir hækka líðandi næstu 1-2 árinu. Roknað verður kortini ikki við, at prísirnir í bræði hækka á sama støði, sum var frá 2011 til 2014.

Talva 5. Árligur vøkstur í BTÚ í ársins prísnum 2010-2017 býttur á lond

% um árið í ársins prísnum	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Føroyar	7,0	2,4	3,0	7,5	5,8	6,2	5,3	2,9
Danmark	4,9	1,9	1,8	1,1	1,9	3,2	3,3	3,9
Ísland	1,8	5,1	4,4	5,8	5,9	10,6	8,8	8,3
Noreg	6,6	7,8	6,2	3,5	2,6	0,3	3,8	4,4
Stóra Bretland	4,7	4,1	2,8	4,2	4,7	3,6	3,6	3,8
USA	3,8	3,7	4,1	3,1	4,1	3,4	4,1	4,3
Evrúkið	2,7	2,7	0,4	1,0	1,8	2,7	2,8	3,3
OECD-miðal	4,4	3,8	2,8	2,6	3,5	3,5	3,8	4,2

Viðm.: Tøluni fyri 2016 og 2017 eru metingar.

Kelda: OECD, Hagstovan og metingar hjá Fíggjarmálaráðnum.

Búskaparvøksturinn í Evropa var umleið 1,5% í 2015, og í lötuni eru ikki útlit til størri vøkstur í 2016. Í USA og Stóra Bretlandi var nakað størri vøkstur á omanfyri 2% í 2015, og útlit eru til vøkstur á umleið 2% í 2016. Metingar av búskaparvøkstri hjá OECD og IMF í fleiri týðandi londum eru vístar í talvu 4 omanfyri. Í talvu 5 síggjast metingar av vøkstri í ársins prísnum fyri útvald lond.

Óvissan um búskapargongdina næstu 1-2 árinu og búskaparstøðuna sum heild í Evropa, Kina og øðrum menningarlondum og órógvíð á fíggjarmarknaðum merkir eisini, at vandi er fyri lægri vøkstri enn væntað næstu 1-2 árinu. Í Evropa eru álvarsligar politiskar óvissur og avbjóðingar, millum annað viðvíkjandi fólkaatkvøðuni í Stórabretlandi um ES-limaskapin og um londini í ES eru før fyri at loysa avbjóðingina, sum er íkominn av streyminum av flóttum og tilflytarum til Evropa.

Eydnast ikki londunum í felag at loysa avbjóðingarnar, sum eru íkomnar av økta streyminum av flóttum og tilflytarum, sum leita móti Evropa, ella atkvøða bretar fyri, at Stóra Bretland fer úr ES-samstarvinum, kann roknast við, at politisk kreppa tekur seg upp í Evropa. Hetta fer óivað at ávirka allar búskapirnar í Evropa og fer at hava við sær lægri búskaparvøkstur og møguliga, at samhandilin millum londini minkar, sum eisini fer at hava við sær lægri búskaparvøkstur.

Óvissa er eisini um búskaparstöðuna í Kína. Síðstu árin er skuldin í privatum fyrirkæmum og hjá húsarhaldum í stóru býunum í Kína vaksin óvanliga nógv. Fleiri serfrøðingar óttast, at prísir á fastari ogn, bústaðum og partabrøvum eru hækkaðir ov nógv av hesum og at prísirnir ikki eru grundaðar á veruleikakendar metingar av útlitum. Álvarsligt órógv hevur verið á partabrævamarknaðinum í Kína í ár, sum millum annað er komið av óvissu um stöðuna í búskapinum í Kína. Spjaðir órógv seg til bústaðarmarknaðin, húsarhald og peningastovnar í Kína, fer hetta óivað at hava við sær lægri vøkstur í Kína enn væntað.

Talva 6. Arbeiðsloysi í % av arbeiðsfjöld, býtt á lond og ár

Arbeiðsloysi í %	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Føroyar	1,3	3,9	5,8	7,0	5,6	4,5	3,8	2,9	2,5
Danmark	3,5	6,0	7,5	7,6	7,5	7,0	6,5	6,2	6,0
Ísland	3,0	7,2	7,5	7,1	6,0	5,4	5,0	4,3	4,1
Noreg	2,6	3,2	3,6	3,3	3,2	3,5	3,5	4,2	4,3
Stóra Bretland	5,7	7,6	7,9	8,1	8,0	7,6	6,2	5,6	5,5
USA	5,8	9,3	9,6	8,9	8,1	7,4	6,2	5,3	4,9
Evrúokið	7,6	9,7	10,2	10,2	11,4	12,0	11,6	11,0	10,5

Víðm.: Töluni fyri 2016 eru metingar.

Kelda: Hagstovan og IMF.

Talva 6 omanfyri vísir arbeiðsloysi í % av arbeiðsfjöld býtt á útvald lond. Í Evropa er framvegis høgt arbeiðsloysi í miðal, og stórir munur er á arbeiðsloysinum í Suður- og Norðurevropa. Roknast kann við høgum arbeiðsloysi í londunum í Suðurevropa fleiri ár frameftir, av tí at fortreytirnar fyri at nýggj arbeiðspláss taka seg upp ikki eru til staðar, millum annað er lágur búskaparvøkstur, lítil vøkstur í eftirspurning og vinnufyrirkæmur gera fáar íløgur.

Búskapurin í Evropa og heimsbúskapurin sum heild hava síðstu árin verið stimbraðir av stuðultøkum frá miðbankum og av at miðbankar hava lækkað leiðandi rentur ferð eftir ferð, soleiðis at rentustigið nú er søguliga lágt. Eingin søgulig fordømi eru um so umfatandi peningapolitisk tiltøk og so lágt rentustøðið í so langa tíð, og enn er óvist hvørja ávirkan tað fær á búskapirnar í Vesturheiminum, tá ið hesi tiltøk í framtíðini verða minkað.

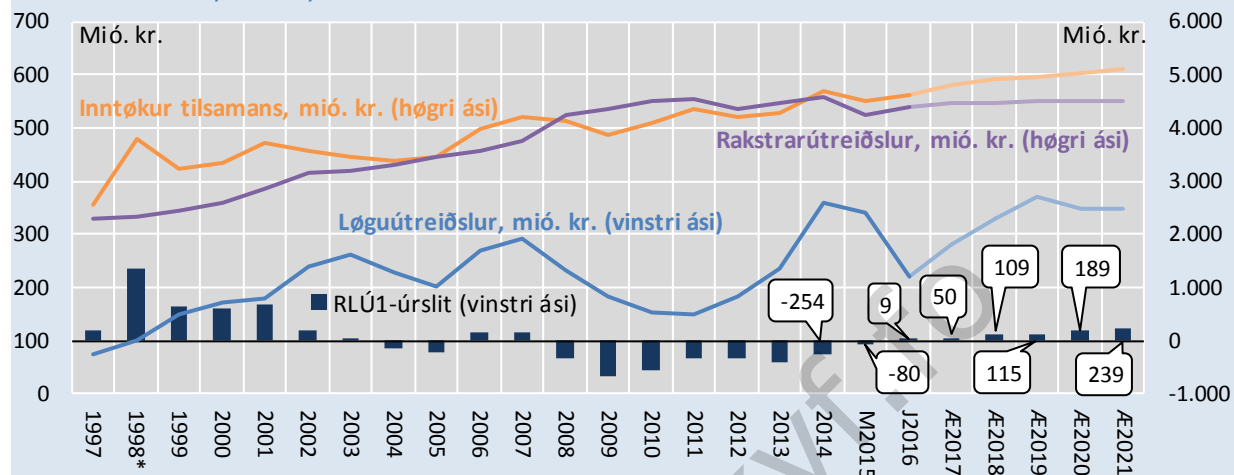
Miðbankin í USA hevur givið tekin um, at rentustigið helst fer at hækka spakuliga næsta árið. Órógv við á figgjarmarknaðum fyrsta ársfjórðing í ár og lági vøxturin í heimsbúskapinum gera tað kortini sannlíkt, at rentustøðið verður verandi óvanliga lágt næstu 1-2 árin. Miðbankin í Evropa hevur tíðliga í mars á ár givið tekin um, at ongar ætlanir eru at hækka leiðandi renturnar við verandi útlitum fyri vøxti og arbeiðsloysi í Evropa.

Almenn figgjarmál

Her verður stutt hugt eftir gongdini í úrslitinum hjá landskassanum og tí almenna tilsamans síðstu árin. Fíggjarmálaráðið gav í februar 2014 út eina meting av konjunkturjavnaða úrslitinum fyri tað almenna tilsamans. Í fylgiskjali A eru dagfórdar uppgerðir fyri tíðarskeiðið 2001 til 2016, og mettt verður eisini leysliga um 2017. Niðurstøðan í fylgiskjali A eru í stuttum, at bygnaðarliga hallið í almenna geiranum í Føroyum sannlíkt er umleið 1% av BTÚ ella umleið 150 mió. kr.

Mynd 15

Úrslit landskassans, mió. kr., 1997 til 2021

Viðm.: Tølini fram til og við 2014 eru roknskapartøl. Tølini fyri 2015 eru mettt tø.

Tølini fyri 2016 eru játtanartøl, og tølini fyri 2017 og frameftir eru úr uppskotinum til játtanarkarmar.

* Úrslitið fyri 1998 er ávirkað av eftirgeving av donskum ríkislánnum til Føroyar á 900 mió. kr.

Kelda: Gjaldstovan.

Búskaparráðið hevur eisini mettt um haldfórið í føroyska búskapinum. Metingarnar hjá Búskaparráðnum leggja upp fyri væntaðum broytingum í fólkasamansetingini í framtíðini. Harafturat leggja metingarnar hjá Búskaparráðnum upp fyri, at tað almenna í lötuni fær skattainntøkur frá pensjónsinngjöldum og –útgjöldum.

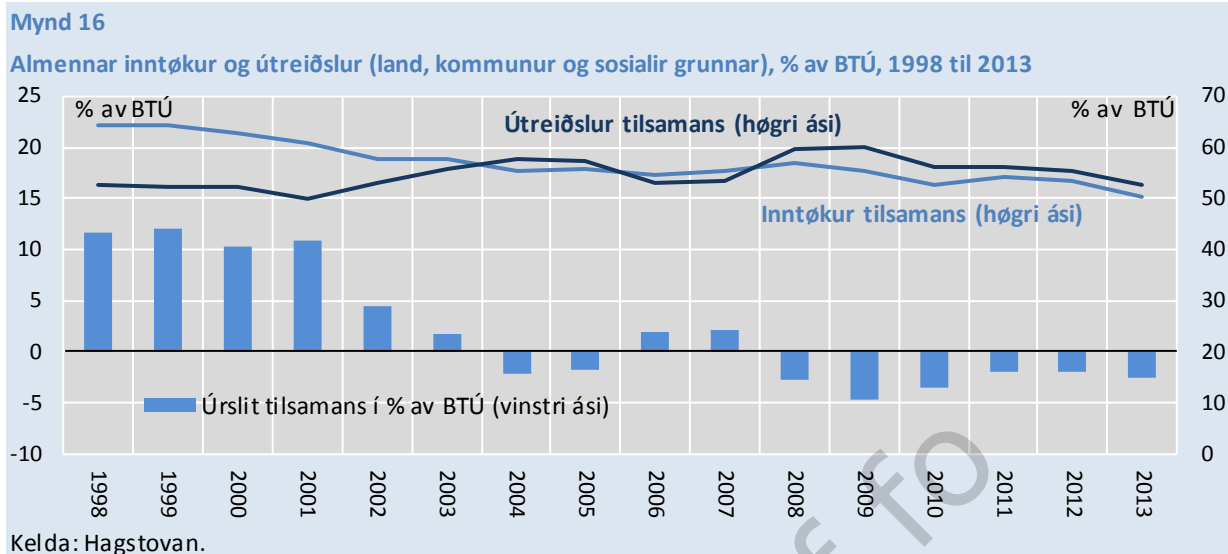
Í framtíðini fer tað almenna ikki at fáa skattainntøkur bæði frá pensjónsinngjöldum og –útgjöldum. Skatturin av pensjónsinngjöldum ávirkar tí metingarnar av langtíðarhaldfórinum við umleið 300 mió. kr., eins og nevnt í nýggjastu frágreiðingini hjá Búskaparráðnum.

Metingarnar hjá Fíggjarmálaráðnum og Búskaparráðnum vísa, at haldfórið í almenna búskapinum sum heild ikki er gott, serliga um lagt verður upp fyri væntaðum broytingum í fólkasamanseting í framtíðini. Tí er neyðugt at seta í verk ítøkilig tiltøk næstu árin fyri at bøta um javnvágina millum almennu inntøkurnar og útreiðslurnar.

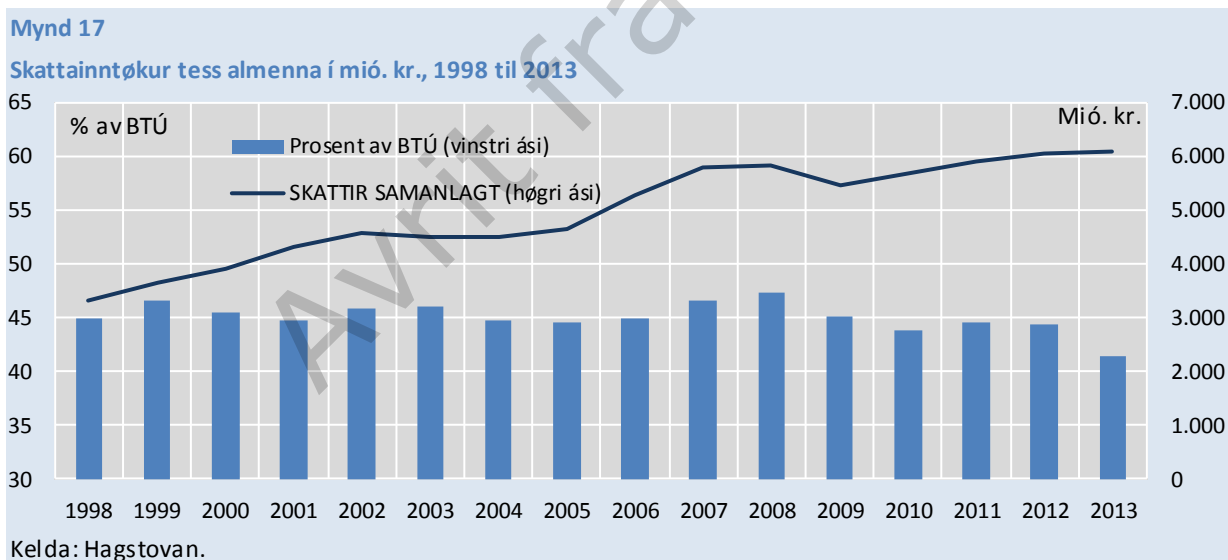
Verður hetta ikki gjørt, kann roknast við, at almenna skuldin fer at vaksa, sum frá líður. Tí kann eisini roknast við, at almenna kredittvirðið versnar, sum frálíður, og at rentustigið og rentuútreiðslur hjá landinum tí fara at hækka. Hetta fer at gera tað torførari at fáa javnvág millum almennu útreiðslurnar og inntøkurnar og fer helst eisini at avmarka møguleikarnir at reka sjálvstøðugan figgjarpolitikk í framtíðini.

Mynd 15 omanfyri visir gongdina í inntøkum og útreiðslum hjá landskassanum og í RLÚ-úrsliti síðani 1997 við fyribils mettum tølum fyri 2015, játtanartølum fyri 2016 og tølum fyri 2017 úr uppskotinum til játtanarkarmar. Á myndini sæst, at at útreiðslurnar hjá landskassanum eru vaksnar meira enn inntøkurnar síðani 2007 og at landskassin hevur havt hall øll árin síðani 2008.

Myndin vísir eisini, at inntøkurnar hjá landskassanum ávirkast nógv av konjunkturgongdini í samfelagnum, meðan útreiðslurnar eru stöðugari. Á myndunum 16 og 17 sæst, at skattatrýstið er lækkað síðani 2007, meðan lutfallið millum almennu útreiðslurnar og BTÚ hefur verið meira stöðugt.

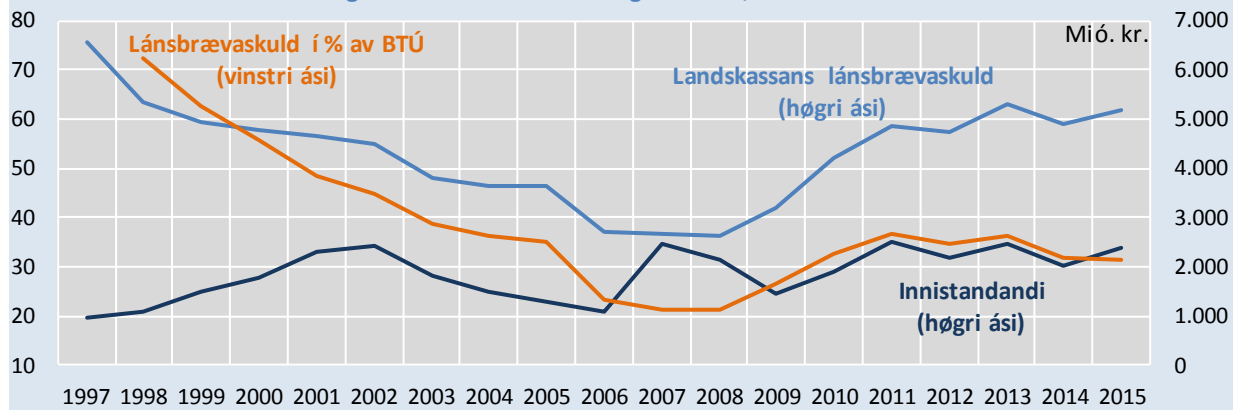
Mynd 18 vísir gongdina í bruttoskuld og innistandandi hjá landinum. Gongdin síðstu árin, har ið inntøkurnar hjá landskassanum frá skattum og avgjøldum ikki eru vaksnar í sama mun sum útreiðslurnar, hefur givið eina verri javnvág millum inntøkur og útreiðslur hjá landinum, sum sæst aftur sum vaksandi lánsbrævaskuld síðani 2008, sí mynd 18.

Fyri haldførið á fíggjarpolitikkinum hefur tað týðning, at nettoskuldin yvir longri áramál ikki veksur skjótari enn samlaðu inntøkurnar í samfelagnum, sum skulu fíggja rentuútreiðslurnar av skuldini. Hetta merkir, at nettoskuld í % av BTÚ ikki hækkar stöðugt yvir tíð, tá ið atlit eisini eru tikin at konjunkturstöðuni.

Mynd 18

Landskassans lánsbrævaskuld og innistandandi í mió. kr. og % av BTÚ, 1997 til 2015

Kelda: Gjaldstovan.

Talva 7 vísir úrslit fyri tað almenna tilsamans. Síðstu árin hevur hall verið í almenna geiranum í flestu londum í Vesturheiminum. Í so máta er støðan ikki stórt øðrvísi í Føroyum sammett við í øðrum londum. Kortini er greitt, at smáir búskapur, sum eru nógv tengdir at tilfeingisvinnum, eru meira viðbreknir sammett við størri lond. Hetta merkir, at smá lond hava fyrimunir av at hava lutfalsliga líta skuld og gott kredittvirði og av at tað almenna hevur búskaparligt rásarúm til at stimbra búskapin, tá ið lágkonjunkturur er ella tá ið stoytir og kreppur raka búskapin.

Talva 7. Úrslit fyri tað almenna tilsamans í % av BTÚ, býtt á lond og ár

Úrslit hjá tí almenna, % av BTÚ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Føroyar	2,1	-2,8	-4,8	-3,5	-2,1	-2,1	-2,5	-1,6	-0,1
Danmark	5,0	3,2	-2,8	-2,7	-2,1	-3,7	-1,1	1,8	-2,7
Ísland	4,9	-13,1	-9,7	-9,7	-5,6	-3,7	-1,7	-0,2	1,3
Stóra Bretland	-3,0	-5,1	-10,8	-9,7	-7,6	-7,8	-5,7	-5,7	-4,2
USA	-2,9	-6,7	-13,1	-10,9	-9,6	-7,9	-4,7	-4,1	-3,8

Víðm.: Tølini fyri almenna úrslitið í Føroyum í 2014 og 2015 eru metingar og skulu lesast við fyrivarni.

Kelda: Hagstovan og IMF.

Tað almenna í Føroyum er ikki serstakliga skuldarbundið sammett við onnur lond í Vesturheiminum. Bruttoskuldin hjá landinum er 30-35% av BTÚ, og kommunurnar hava bruttoskuld á 5-10% av BTÚ. Tíl sammetingar er almenna bruttoskuldin í londunum í Evropa 90-95% av BTÚ í miðal, og almenna bruttoskuldin í Danmark er 45-50% av BTÚ.

Samanumtikið er almenna skuldin í Føroyum neyvnan órógvandi høg. Ein av lærunum frá fíggar- og búskaparkreppuni, sum byrjaði í 2008, er kortini, at almenna skuldin kann hækka serstakliga skjótt og ógvusliga, um álvarsligir stoytir raka búskapin og kreppur taka seg upp. Í tíl íkum fòrum er umráðandi at hava búskaparligt rásarúm til at seta tiltøk í verk og stimbra búskapin.

Ein óvissa viðvíkjandi almenna búskapinum næstu árin er sjálvsagt, at rentustigið á skuldini er óvanliga og søguliga lágt í lötuni. Roknast kann við, at rentustigið hækkar nakað næstu árin, hóast tað er at kalla ógjørligt at meta um hvussu skjótt renturnar fara at hækka og hvussu nógv. Tá ið rentustigið hækkar, fer hetta sjálvsagt at kosta landi og kommunum pening í hægri rentuútreiðslum. Bruttoskuldin hjá landinum er um 5 mia. kr. Hvørt %, sum rentustigið hækkar næstu árin, fer tí at kosta landinum umleið 50 mió. kr. brutto árliga í hægri rentuútreiðslum á skuldini.

Uppskotið til játtanarkarmar

Talvan niðanfyri vísir uppskotið til játtanarkarmar fyri 2017-2021 útgreinað.

Talva: Útgreinaðir játtanarkarmar fyri 2017-2021					
<i>Mi. kr.</i>	2017	2018	2019	2020	2021
Rakstrarútreiðslur, §1-§17:					
§1 Løgtingið	53,4	53,6	55,8	55,0	54,2
§2 Løgmansfyrisingin	37,0	36,8	36,6	36,5	36,3
§3 Fíggjarmál	304,2	310,9	317,5	324,0	330,5
§5 Fiskivinnumál	163,2	158,4	157,6	156,9	156,2
§7 Mentamál	1.055,4	1.053,9	1.055,1	1.055,8	1.056,5
§11 Heilsu- og innlendismál	1.063,1	1.068,5	1.072,8	1.073,3	1.074,8
§12 Almannamál	1.448,5	1.456,6	1.462,9	1.471,4	1.479,5
§13 Uttanríkis- og vinnumál	102,2	101,9	101,6	101,3	101,0
§17 Samferðslumál	235,4	234,2	233,1	231,9	230,8
Rakstrarútreiðslur tilsamans	4.462,2	4.474,9	4.493,0	4.506,1	4.519,7
Løguútreiðslur, §1-§17	280,0	330,0	370,0	350,0	350,0
Rentuútreiðslur, netto	2,6	9,7	17,0	21,0	25,0
Inntøkur	4.794,8	4.923,6	4.994,7	5.066,2	5.134,0
RLÚ-úrslit	50,0	109,1	114,7	189,0	239,3

Uppskotið til játtanarkarmar býtt á greinar

Niðanfyri er uppskotið til játtanarkarmar fyri árin 2017-2021 býtt á greinar. Tølini fevna um øll játtanarsløg undantikið lögjáttanir, t.e. rakstrarjáttanir, stuðulsjáttanir og lógarbundnar játtanir. Løguætlanin er lýst serskilt í skjalinum.

Rakstrarkarmar fyri § 1 Løgtingið 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 1 Løgtingið 2017-2021						
§ 1 Løgtingið, <i>mió. kr.</i>	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	53,1	53,4	53,6	55,8	55,0	54,2

Framskrivningar

Raksturin er framskrivaður soleiðis í 2017:

- Løgtingsval var í 2015. Tí varð framskrivað við bíðiløn til løgtingsfólk í 2016. Eingin framskriving av bíðiløn er í 2017.
- Framskrivað er við sáttmálabundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017.

Rakstrarkarmar fyri § 2 Løgmansfyrisingin 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 2 Løgmansfyrisingin 2017-2021						
§ 2 Løgmansfyrisingin, <i>mió. kr.</i>	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	37,9	37,0	36,8	36,6	36,5	36,3

Framskrivningar

Raksturin er framskrivaður soleiðis í 2017:

- Løgtingsval var í 2015, og tí var framskrivað við bíðiløn til landsstýrisfólk í 2016. Eingin framskriving av bíðiløn er í 2017.
- Drotningavitjan verður væntandi í 2016. Hendan er ikki framskrivað í 2017.
- Framskrivað er við sáttmálabundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017.

Raðfestingar

Í 2017 verður fólkaatkvøða hildin um stjórnarskipan Føroya, ið lögmaður er farin undir at fyrireika. Tað verður Heilsu- og innlendismálaráðið, ið kemur at taka sær av tí praktiska í sambandi við fólkaatkvøðuna.

Tillagingar

Arbeitt verður áhaldandi við at tálma almenna útreiðsluvøksturin, og lagt verður upp fyri, at stovnar og stjórnarráð bera sín part av hesum.

Rakstrarkarmar fyri § 3 Fíggjarmál 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 3 Fíggjarmál 2017-2021

§ 3 Fíggjarmál, <i>mió. kr.</i>	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	293,3	304,2	310,9	317,5	324,0	330,5

Framskrivningar

Raksturin er framskrivaður soleiðis í 2017:

- Tænastumannaeftirlønir innan ymsar fakkbólkar, við mettum vøkstri av fráfarandi tænastumonnum.
- Eftirløn landsstýrismanna, við mettum vøkstri av fyrrverandi landsstýrisfólkum, ið fara um pensjónsaldur.
- Nýggi Landsbanki Føroya verður eftir ætlan stovnaður í 2016. Játtanin verður framskrivað fyri árið 2017. Samlaða játtanin samsvarar við ta játtan, ið varð flutt til aðrar stovnar, tá ið gamli Landsbankin varð avtíkin í 2013. Hesar játtanir og uppgávur verða fluttar frá somu stovnum til nýggja Landsbanka Føroya, tó undantikið tann partur, ið fluttur er til Fróðskaparsetur Føroya.
- SALT mentanarhúsið verður eftir ætlan tikið í nýtslu í 2016. Landsins partur av játtanini fyri 2017 er framskrivaður fyri fult ár.
- Stuðul til rentuútreiðslur er framskrivaður við verandi rentustøði.
- Framskrivað er við sáttmálabundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum við teimum lønarhækkingum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017.

Raðfestingar

Landsstýrið hevur sett sær sum mál at fáa Føroyar millum fremstu lond, tá ið umræður talgilding. Hetta er liður í at gerast eitt sjálvbjargið og tíðarhóskandi samfelag.

Millum størstu raðfestingar í 2017 er tí verkætlanin Talgilding Føroya, ið fer at geva øllum føroyingum møguleika fyri at avgreiða øll síni formligu viðurskifti við talgildum loysnum.

Fyrsta stig er at fáa framdan eina føroyska talgilda undirskrift/talgildan samleika. Hetta fer at lætta um bæði hjá borgarum, vinnu og tí almenna og geva møguleika fyri munandi lættari og skjótari avgreiðslu av formligum viðurskiftum.

Talgildingin fer sum heild at nútíðargera og rationalisera umsiting og tænastur í samfelagnum og gera Føroyar kappingarførar, tá ið umræður talgilt undirstøðukervi.

Sambært ætlan verður talgilda undirskriftin tøk hjá øllum føroyingum í 2017.

Landið setur 20 mió. kr. av til endamálið í 2017. Í 2015-2016 hava føroysku peningastovnarnir játtað at seta 9 mió. kr. í verkætlanina Talgildu Føroyar.

Arbeiðið hjá skattanevndini verður gjørt liðugt. Lønarnevnd verður harafturat sett at gera uppskot til felags almenna lønartalvu, og varskógvaraskipan fyri fólk í almennum starvi verður sett í verk.

Tillagingar

Í sambandi við at pensjónsnýskipan verður framd fyri allar føroyingar er hóskandi, at lóg um tænaðsmannaeftirløn eisini verður endurskoðað. Í hesum sambandi kunnu ávísar tillagingar gerast, ið gera skipanina meira tíðarhóskandi, smidliga og fer at eggja fólki, ið hava hug og møguleika fyri at arbeiða longur. Hetta kann eisini vera við til at tálma útreiðsluvøkstrinum í tænaðsmannaeftirlønnum.

Arbeitt verður áhaldandi við at tálma almenna útreiðsluvøksturinum, og lagt verður upp fyri, at stovnar og stjórnarráð bera sín part av hesum.

Avrit frá kvf.fo

Rakstrarkarmar fyri § 5 Fiskivinnumál 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 5 Fiskivinnumál 2017-2021						
§ 5 Fiskivinnumál, <i>mió. kr.</i>	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	160,2	163,2	158,4	157,6	156,9	156,2

Framskrivningar

Framskrivaða játtanin av verandi virkseminum fyri 2017 er lægri sammett við 2016. Raksturin er framskrivaður soleiðis í 2017:

- Peningur varð settur av til MOB-bátar hjá Vörn í 2016. Hetta er ikki framskrivað í 2017.
- Í 2016 varð peningur settur av til nevndina, sum skal gera tilmæli um nýskipan av fiskivinnuni. Hetta er ikki framskrivað í 2017.
- Játtanin til flutningsstuðul verður framskrivað í 2017.
- Framskrivað er við sáttmálabundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017.

Raðfestingar og nýskipanir

Landsstýrið og landsstýrismadurin í fiskivinnumálum hava sett sær hesi høvuðsmál og raðfestingar komandi árin:

- Nýggj skipan fyri fiskivinnuna skal setast í verk.
- Nýtt havransóknarskip verður bygt, og vísindaliga granskingin og vitanin um alt okkara livandi tilfeingi og okkara vistskipan í Norðrhøvum skal áhaldandi styrkjast.
- Munandi átøk verða gjørd til fiskivinnuroyndir, gransking og verkætlanir, ið kunnu leggja grundarlag fyri burðardygd og munandi virðisvøkstri úr tilfeinginum.
- Altjóða-, fleirtjóða- og tvílandasamráðingar og samstarv verða miðvíst ment og útbygd.
- Nýggj og greið mál skulu setast og fremjast fyri landbúnaðin og landbúnaðarpolitikkinn.
- Tilbúgvingin og bjargingartænastan skulu útbyggjast.
- Fiskiveiðieftirlitið skal støðugt mennast.
- Umsitingin av rættindum, loyvum, góðkenningum, hagtalsskipanum v.m. verður skipað hjá undirliggjandi stovni undir Fiskimálaráðnum, og kæruskipanin verður endurskoðað.

Eftir ólavsøku í ár verður farið undir politisku viðgerðina av tilmæli frá nevndini, ið er sett at gera uppskot til nýggja skipan fyri fiskivinnuna. Fiskimálaráðið fyrireikar seg til samráðingar og at seta í verk nýskipanina. Hetta fer at fáa týðning fyri raðfestingar og karmar frameftir undir fiskivinnumálum, men enn er ov tíðliga at siga nakað ítøkilig.

Løgtingið samtykti í desember 2015 dagfórda verklagslóg fyri nýggjum havransóknarskipi. Farið verður í ár undir at bjóða byggingina út, og samlaða játtanin er sett á løguætlan landsins.

Landsstýrið hevur sett sær sum eitt høvuðsmál at gera nýskipanir og ítøkilig átøk, ið kunnu leggja grundarlagið fyri burðardygd og munandi virðisvøkstri burtur úr náttúrutilfeinginum.

Í tí sambandi verða undir fiskivinnumálum settar av umleið 7 mió. kr. afturat til fiskivinnuroyndir, aðrar royndir og gransking í breiðari høpi, soleiðis at beinleiðis játtanin til hesi endamál hjá Fiskimálaráðnum fer upp um 10 mió. kr. í 2017.

Endamálið er, at vinnan í minsta lagi letur somu fígging, og at samfígging eisini kann fáast úr grunnum og skipanum bæði uttanlands og í Føroyum.

Tískil verður eitt munandi stig tikið til at menna vinnuliga gransking, royndir og verkætlanir, og ætlanin er at halda fram og taka onnur stig næstu árin. Landsstýrið arbeiðir við at endurskoða og samskipa tær skipanir, ið fígga og hava til endamáls at menna gransking og vinnuliga nýskapan

Høvuðsmálini fyri granskingini, royndunum og verkætlanunum í fiskivinnuni eru m.a.:

- Burðardyggur fiskiskapur
- At alt tilfeingið verður betur gagnnýtt og virðisøkt
- At størri virðisøking verður skapt í Føroyum í øllum liðum í vinnuni
- At alt av fiskinum verður fingið til lands og kemur til høldar
- At góðska og góðskuváttanir kunnu mennast í øllum liðum
- At marknaðaratgongd og marknaðarføring kunnu betrast
- At føroyskir førleikar verða mentir í tøkni, veiði, framleiðslu, veitingum, tænastum og sølu

Royndir og gransking fevna eisini um landbúnaðarøkið. Meira skal fáast úr tilfeinginum, bæði innan matvørur, klæðnavørur og líknandi. Brúkskylda skal setast til tey, ið umsita lendið og lendisskipan verður gjørd fyri alt landið.

Á tilbúgvingarøkinum verður allur samskiftisútbúnaðurin dagfördur, nýggju tyrlurnar verða báðar komnar til landið í ár, og ávísar átrokandi iløgur eru gjørdar hjá Vørn. Ætlanin er støðugt at dagføra og samskipa tilbúgving, bjarging og eftirlit.

Innan dagligu umsitingina av fiskivinnuni hevur Fiskimálaráðið, sum stjórnarráð, flutt sjálva loyvisskipanina til undirliggjandi stovn. Tá øll loyvisumsitingin er flutt eins og arbeiðið, ið verður sett í samband við hana, skal skipanin dagførast, soleiðis at skipanin mótir framtíðar krøvum viðvíkjandi loyvisyvirilitum, hagtølum og øllum viðkomandi upplýsingum, ið snúgva seg um fiskiveiðina í síni heild.

Tillagingar

Arbeitt verður áhaldandi við at tálma almenna útreiðsluvøksturin, og lagt verður upp fyri, at stovnar og stjórnarráð bera sín part av hesum.

Rakstrarkarmar fyri § 7 Mentamál 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 7 Mentamál 2017-2021						
§ 7 Mentamál, <i>mió. kr.</i>	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	1.027,2	1.055,4	1.053,9	1.055,1	1.055,8	1.056,5

Framskrivningar

Raksturin er framskrivaður innan hesi øki í 2017:

- Fólkkaskúlin
- Miðnámsútbúgvingar
- Skúlatilboð til ung við breki
- Fróðskaparsetur Føroya
- Lestrarstuðul
- Stuðul til fólkkaskúlar
- Framskrivað er við sáttmálabundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017

Raðfestingar

Samgongan hevur sett sær sum yvirskipað mál at raðfesta útbúgving og mentan. Hetta er alneyðugt, ynskja vit at venda skeiva kyns- og aldursbýtinum í landinum og skapa trivnað sum heild.

Komandi trý ára skeiðið verður lestrarstuðulin munandi bøttur, soleiðis at vit gerast kappingarfør við grannalondini, bæði í mun til lestrarstuðul til hægri lestur, korini hjá lesandi við børnum og í mun til lestrarbústaðir.

Eisini hevur samgongan sett sær fyri at økja játtanina til Mentanargrunnin komandi trý árinum, so hann kemur upp á eitt nøktandi støðið.

Harumframt verða átøk framd, sum styrkja barna- og ungdómsøkið, bæði innan málsliga og námsfrøðiliga førleikamenning og menning innan skúlaverkið.

Í 2017 er eitt nú ætlanin at gera hesar raðfestingar:

- Nýggjar útbúgvingar verða settar á stovn
- Stuðulin til lesandi verður hækkaður
- Stuðulin til mentan og list verður styrktur
- Savnsøkið verður raðfest

Tillagingar

Arbeitt verður áhaldandi við at tálma útreiðsluvøksturin við umskipanum og øðrum tillagingum í rakstrinum, serliga innan hesi øki:

- Fólkkúla
- Miðnámsskúlar
- Hægri útbúgvingar
- Lestrarstuðul

Avrit frá kvf.fo

Rakstrarkarmar fyri § 11 Heilsu og innlendismál 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 11 Heilsu- og innlendismál 2017-2021

§ 11 Heilsu- og innlendismál, <i>mió. kr.</i>	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	1.038,0	1.063,1	1.068,5	1.072,8	1.073,3	1.074,8

Framskrivningar

Raksturin er framskrivaður soleiðis í 2017:

- Heilsutrygdarveitingar verða framskrivaðar vegna størri og fleiri veitingar.
- Serstakur sjúkrahúsheilivágur verður framskrivaður orsakað av nýggjum og betri heilivági og av tí, at fleiri fólk verða sett í viðgerð.
- Serviðgerð uttanlands verður framskrivað orsakað av fleiri og betri viðgerðarmøguleikum.
- Sjúklingatryggingin verður framskrivað, tí talið av tryggingarmálum hækkar.
- Framskrivað er við sáttmálabundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum við teimum lønarhækkingum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017.

Raðfestingar

Peningur verður settur av til økt skurðlinjuvirksemi á Landssjúkrahúsinum, eins og samskipanin av útbúgvingini í sjúkrarøktarfrøði verður raðfest. Harumframt verður tænastan hjá Gigni til børn millum 2 og 7 ár víðkað nakað afturat. Arbeitt verður við at fáa fleiri serlæknar og at menna sjúkrahúsini.

FarGen verkætlanin verður raðfest. Endamálið við FarGen verkætlanini er at koma til gagns í granskingarverkætlanum sum heild og at kunna nýtast í heilsuverkinum til fyribyrging og betri viðgerð, har úrslitini kunna koma føroyingum til góðar í føroyska heilsuverkinum.

Arbeitt verður við at menna økispsykiatri, endurvenjing, demensøkið og aðrar tænastur.

Arbeiðið við grønnari orku heldur áfram, eins og útoyggjar og náttúru- og umhvørvisvernd verður raðfest.

Tillagingar

Rationaliseringar innan heilsuøkið

Neyðugt verður at fremja tillagingar á heilsuøkinum fyri at røkka virksemisvøkstrinum. Herundir verður arbeitt við at málrætta heilsutrygdarveitingarnar.

Arbeitt verður áhaldandi við at tálma almenna útreiðsluvøksturin, og lagt verður upp fyri, at stovnar og stjórnarráð bera sín part av hesum.

Nýskipanir

Menningarætlan fyri heilsuverkið

Farið er undir arbeiðið við eini menningarætlan fyri heilsuverkið. Orsakað av, at arbeiðið er sera víðfevnt og fjøltáttað, er tað skipað í pørtum. Fyrsti partur snýr seg um Menningarætlanina fyri sjúkrahúsverkið, sum í høvuðsheitum inniheldur hesir tættir:

- Tilmæli um, hvørjar viðgerðir skulu vera í føroyska sjúkrahúsverkinum og hvussu hesar skulu samskipast millum sjúkrahúsini.
- Ætlan fyri, hvussu heilsustarvsfólk kunnu útvegast og mennast til føroyska sjúkrahúsverkið.
- Meting av figgjjarliga tørvinum fyri alt sjúkrahúsverkið, sum gevur neyðugt ráсарúm at veita heilsutænastur á fremsta stigi, og neyðugu starvsfólkaorkuna til tess.

Onnur øki innan §11

Í øðrum lagi verður hildið fram við at menna tann partin av heilsuverkinum, sum er uttanfyri sjúkrahúsverkið, til dømis kommunulæknaskipanina og skipanina við heilsudeplum í heilsuøkjum. Ætlanin er, at størri partur av heilsuveitingunum til borgarar skal kunna fara fram á heilsudeplunum. Á heilsudeplunum fara at starvast viðkomandi heilsustarvsfólk.

Avrit frá kvf.fo

Rakstrarkarmar fyri § 12 Almannamál 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 12 Almannamál 2017-2021						
§ 12 Almannamál, <i>mió. kr.</i>	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	1.440,0	1.448,5	1.456,6	1.462,9	1.471,4	1.479,5

Framskrivningar

Raksturin er framskrivaður soleiðis í 2017:

- Fólkapensjón, vegna væntandi hægri tal av fólkapensjónistum
- Arbeidsfremjandi tiltøk
- Dagpeningaskipanin
- Virknis- og umlættingardepilin á Sandi letur upp í 2016, og játtanin í 2017 er tí framskrivað til fult virksemini
- Almannamálaráðið og Mentamálaráðið samstarva um at menna fleiri tilboð innanfyri serliga skipað miðnám. Játtan er til endamálið í 2016, og er í 2017 framskrivað til fult virksemini.
- Framskrivað er við sáttmálabundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017

Raðfestingar

Samgongan hevur sett sær fyri at menna tænastrurnar til fólk við serligum avbjóðingum, minka um bíðilistar og miðvíst at tryggja, at øll fáa eitt virðiligt bústaðar- ella stovnstilboð.

Komandi 4 árin verða settar 60 mió. kr. av til bygging og útvegan av bústovnum. Ætlanin er lutvíst at dagføra verandi bygningar og lutvíst at byggja nýtt til fólk við serligum tørvi, eitt nú við menningartarni og autismu. Í 2017 er ætlanin at byggja ella útvega bústaðir innan almannaøkið fyri 15 mió. kr. Talan er millum annað um ein depil í Tórshavn til børn og ung við autismu og umvæling/nútímansgerð av verandi stovnum í miðstaðarøkinum.

Heildarætlanin “Harðskapur í parløgum” verður eftirmett og heildarætlanin um “Kynsligan ágang” verður raðfest.

Miðað verður eftir at dagføra fyririðarpensjónina.

Tillagingar

Dagpeningaskipanin verður endurskoðað við tí fyri eyga at dagføra skipanina, eins og eftirmetingin av lógini um arbeidsfremjandi tiltøk heldur fram.

Arbeitt verður áhaldandi við at tálma almenna útreiðsluvøksturin, og lagt verður upp fyri, at stovnar og stjórnarráð bera sín part av hesum.

Nýskipanir

Arbeiðið við pensjónsnýskipanini verður eftir ætlan liðugt í 2016. Enn er ov tíðliga at siga í hvønn mun nýskipanin fer at ávirka játtanarkarmarnar komandi árin.

Avrit frá kvf.fo

Rakstrarkarmar fyri § 13 Uttanríkis- og vinnumál 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 13 Uttanríkis- og vinnumál 2017-2021

§ 13 Uttanríkis- og vinnumál, <i>mió. kr.</i>	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	98,8	102,2	101,9	101,6	101,3	101,0

Framskrivningar

Raksturin er framskrivaður soleiðis í 2017:

- Serstaka játtanin til sendistovur, ið skal nýtast til felags átøk við vinnuni at marknaðarføra føroyska vinnu á útlenskum marknaðum, heldur fram
- Maritimur tænaðepil heldur fram. Í samstarvi við vinnulív og kommunur verða maritimar tænaðar, sum vinnan, land og kommunur hava at bjóða fram, greinaðar og samskipaðar og síðani marknaðarførdar á útlenskum marknaðum
- Hækkaða játtanin til P/F Visit Faroe Islands heldur fram. Umframt áhaldandi marknaðarføring av Føroyum sum ferðavinnuland verður í 2017 dentur lagdur á innlendis ferðavinnuna til tess at menna og tillaga ferðavinnutænaðar kring landið til vaksandi ferðafólkatalið
- Marknaðarføring av føroyska landgrunninum til oljuleiting. Hildið verður áfram at fyrireika tilfar til komandi útboðsumfar
- Framskrivað er við sáttmálubundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017

Raðfestingar

Yvirtøka av útlendingamálum

Í 2017 verða 2 mió. kr. settar av til at fáa umsitingina av útlendingaøkinum á føroyskar hendur. Útlendingastovan skal millum annað uppbyggja førleikar, umframt menna fyrisitingarligar mannagongdir og skipanir.

Játtan til Menningarhjálp og Neyðhjálp hækkar.

Tillagingar

Í samstarvi við vinnuna stremba vit eftir at fáa betri marknaðaratgongd fyri føroyskar vørur uttanlands. Í tí sambandi verður virkseimið á sendistovunum eftirmett og møguliga umskipað soleiðis, at vit fáa sum mest burtur úr tí orku, sum er sett av til endamálið.

Arbeitt verður áhaldandi við at tálma almenna útreiðsluvøksturin, og lagt verður upp fyri, at stovnar og stjórnarráð bera sín part av hesum.

Nýskipanir

Kreativar vinnur

Skapandi vinnurnar verða raðfestar, soleiðis at Føroyar kunnu fáa nóg meira burturúr tí stóra listaliga og mentanarliga tilfeinginum. Økið verður raðfest til millum annað at fyrireika eitt nýtt filmshús, sum skal leggja lunnar undir sprettandi føroysku filmsvinnuna.

Rakstrarkarmar fyri § 17 Samferðslumál 2017-2021

Rakstrarkarmar fyri § 17 Samferðslumál 2017-2021

§ 17 Samferðslumál, mió. kr.	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
Rakstrarkarmur	234,3	235,4	234,2	233,1	231,9	230,8

Framskrivningar

Raksturin er framskrivaður soleiðis fyri 2017:

- Framskrivað er við sáttmálabundnum lønarhækkingum á almenna sáttmálaøkinum, sum eru avtalaðar fram til 1. oktober 2017.

Raðfestingar

Miðað verður eftir at fremja hesi tiltøk:

Samferðslumálaráðið

Samferðslumálaráðið varð sett á stovn og skipað farna heyst. Eftir ætlan verður stjórnarráðið ment í stigum soleiðis, at øll málsøki kunnu verða umsitin á fullgóðan hátt.

Samferðsla

Eitt væl útbyggt og vælverkandi samferðslukervi er ein fyrirtreyt fyri menning og trivnaði. Farið verður undir at dagføra samferðsluætlanina, sum skal galda fyri 2016-2028.

Yvir eitt 10 ára skeið frá 2014 til 2024 verða samanlagt játtaðar 400 mió. kr. til almenna partafelagið P/F Eystur- og Sandoyartunlar. Í tíðarskeiðinum 2017-2019 verða árliga játtaðar 35 mió. kr. til hesa verkætlan, og síðani verður árliga játtanin 50 mió. kr. í fimm fylgjandi ár.

Arbeitt verður við málinum viðvíkjandi innkomuvegnum til Havnar við avtalu millum Landsverk, Tórshavnar kommunu og tunnilsfelagið.

Eftir løguætlanini verður farið undir Hvalbiartunnilin í samgongutíðarskeiðinum.

Viðlíkahald av landsvegum

Landsvegakervið veksur alsamt í vavi, fleiri krøv verða sett til trygd og dygd til vega- og tunnilsgerð, viðlíkahald og rakstur. Ásannast má, at viðlíkahaldstørvurin er stórus.

Akstovan

Tað er umráðandi, at framleiðslan av nýggja koyrikortinum, sum lýkur galdandi altjóða trygdarkrøv til koyrikort sum ásett í ES reglugerð um koyrikort, verður framd og sett í verk.

Orkunýtsla í landsins bygningum

Arbeitt verður við loysnum at minka orkunýtsluna í landsins bygningum, sum fer at hava við sær sparingar fyri landskassan samanlagt.

Barsilsskipanin

Barsilsskipanin skal betrast soleiðis, at barsilstíðin stígvíst verður longd til eitt ár.

Tillagingar

Arbeitt verður áhaldandi við at tálma almenna útreiðsluvøksturin, og lagt verður upp fyri, at stovnar og stjórnarráð bera sín part av hesum.

Avrit frá kvf.fo

Inntökukarmar fyri § 20 Inntøkur 2017-2021

Inntökukarmar fyri § 20 Inntøkur 2017-2021						
	FL 2016	Æ 2017	Æ 2018	Æ 2019	Æ 2020	Æ 2021
§ 20 Inntøkur, mió. kr.	4.612,2	4.792,2	4.913,9	4.977,7	5.045,2	5.109,0

Rentuútreiðslur og -inntøkur

Fortreytirnar fyri framskrivingina eru, at skuldin frá 2017 er óbroytt og at verandi rentustøði heldur fram. Eisini verður hildið fram við broyttari samanseting av virðisbrøvum í umsitingini av landsins gjaldføri, soleiðis at avkastið kann betrast.

Skatta- og avgjaldsinntøkur

Í fortreytunum fyri inntøkunum verður BTÚ í ársins prísnum mett at vaksa umleið 6% í 2016 og umleið 3% í 2017. Í játtanarkørmunum eru inntøkurnar framskrivaðar í ársins prísnum í 2017, men árin 2018-2021 verður framskrivað í føstum prísnum.

Inntøkurnar frá vanligum landsskatti og meirvirðisgjaldi eru framskrivaðar við áleið 3% í 2017 sammett við nýggjastu metingarnar fyri 2016 og umleið 1,5% árin 2018-2021.

Á teimum skatta- og inntøkujáttanum, har hetta verður hildið vera neyðugt, eru gjørdar serstakar metingar út frá fortreytunum fyri játtanina.

Eftir galdandi lóg fellur serstaki skatturin og avgjaldið frá fiskivinnuni burtur við ársenda á hvørjum ári og eisini í 2016. Partur av fortreytunum er, at inntøkur frá tilfeingisskatti og avgjald á fiskatilfeingi halda fram í 2017 og frameftir, og at tilfeingisavgjaldslóggávan verður partur av fiskivinnunýskipanini, sum arbeið verður við.

Fyri at tryggja fíggjarliga haldførið hjá landinum verður, umframt vanligu framskrivingarnar, harafturat roknað við nýggjum inntøkum á umleið 30 mió. kr. Til dømis verður roknað við, at íløgur í virðisøking, atgongd til nýggjar marknaðir og dagføringar av fiskivinnulóggávu fara at geva landinum fleiri inntøkur.

Fyri at stimbra størri og varandi fólkavøkstri í landinum, skjýtur landsstýrið upp at lætta um fíggjarliga hjá smábarnafamiljum. Landsstýrið ynskir í hesum sambandi, at barnafrádrátturin til børn undir skúlaaldur verður hækkaður munandi, og landsstýrið hevur í játtanarkørmunum sett av 12 mió. kr. til hetta endamál í 2017. Mett verður, at hetta svarar til, at barnafrádrátturin hækkar umleið 2.700 kr. árliga fyri hvørt barn undir skúlaaldur.

Løguætlan 2017-2021

Samlaði løgukarmurin fyri 2017 verður 280 mió. kr. Árligi løgukarmurin í løguætlanini fyri 2017-2021 er millum 280 mió. kr. og 370 mió. kr.

Løgukarmar fyri 2017	
Miú. kr.	2017
§1 Løgtingið	0,0
§2 Løgmansfyrisingin	2,0
§3 Fíggjarmál	20,0
§5 Fiskivinnumál	10,0
§7 Mentamál	97,3
§11 Heilsu- og innlendismál	92,0
§12 Almannamál	15,0
§13 Uttanríkis- og vinnumál	0,0
§17 Samferðslumál	43,7
Løgujáttan tilsamans	280,0

Løgukarmar fyri 2017-2021 (miú. kr.)					
Ár	2017	2018	2019	2020	2021
Løgur § 1 - § 17 tilsamans	280,0	330,0	370,0	350,0	350,0

Frágreiðing um løguætlanina

Niðanfyri er í høvuðsheitum greitt frá størstu løgunum næstu árin, sum eru byrjaðar ella fara í gongd í 2017.

Skúladepilin við Marknagil (Glásir) verður eftir ætlan gjørdur liðugur í 2017. Játtadar verða 87 mió. kr. til hetta endamál í 2017.

Útbygging og nútíðargerð av **Landssjúkrahúsinum** heldur fram. Frá 2017 til 2020 er ætlanin at játta 376 mió. kr. til hetta endamál, harav 83 mió. kr. verða játtadar í 2017.

Yvir eitt 10 ára skeið frá 2014 til 2024 verða samanlagt játtadar 400 mió. kr. til almenna partafelagið **P/F Eystur- og Sandoyartunlar**. Í tíðarskeiðinum 2017-2019 verða árliga játtadar 35 mió. kr. til hesa verkætlan, og síðani verður árliga játtanin 50 mió. kr. í fimm fylgjandi ár.

Til verkætlanina **Talgildu Føroyar** verða í 2017 og komandi fyra árin játtadar 20 mió. kr. um árið.

Frá 2017 til 2020 verða árliga játtadar 15 mió. kr. til **bygging ella útvegan** av bústøðum innan almannamál – samanlagt 60 mió. kr.

Til **Vegagerð og havnir** verða játtadar 17 mió. kr. í 2017. Harundir eru millum annað vegagerð í Kalsoy, trygging av farleiðini til Dals og dagføring av brúm og tunlum.

Til **dokking og viðlíkahald av skipum** verða í 2017 játtadar 12,5 mió. kr. og 10 mió. kr. í 2018.

Í 2017 verða játtaðar 10 mió. kr. til bygging av nýggjum **Havrannsóknarskipi**. Í 2018-2019 verða samanlagt játtaðar 192 mió. kr. afturat til hetta endamál.

Í 2017 verða játtaðar 8 mió. kr. til **Fróðskaparsetur Føroya og lestrarbústaðir**. Henda játtanin verður fylgjandi árin 10 mió. kr. Játtanin er ætlað til menning av lestrarbýi á Frælsinum í Tórshavn – harundir dagføring av bygninginum á Frælsinum og til lutvíst at fígga bygging av lestrarbústøðum hjá Bústaðir í hesum sambandi.

Aðrar lögur eru millum annað **Umvæling av almennum bygningum** fyri 22 mió. kr. árliga og **Medicoteknisk tól** á sjúkrahúsunum fyri 9 mió. kr. árliga.

Í 2017 er harafturat ætlanin at selja almennar bygningar fyri 43 mió. kr.

Lögur í 2018 og frameftir

Innan mentamál verða árin 2018-2021 játtaðar 60 mió. kr. til **Tjóðleikhús**. Árin 2018-2020 verða raðfestar tilsamans 16 mió. kr. til **nýggjan húsarhaldsskúla í Klaksvík** og 15 mió. kr. til **eftirskúla í Suðuroy**. Frá 2021 til 2023 verða játtaðar 44 mió. kr. til **Søvn Landsins**.

Hvalbiartunnil verður raðfestur fyri 163 mió. kr., og eftir hetta verður farið undir **Tunlarnir norður um Fjall**, ið eftir ætlan verða bygdur árin 2021-2024 fyri 205 mió. kr. **Farleiðin til Vestmanna** og **vegurin omanfyri Skálafjørð** verða millum raðfestu lögurnar í lögætlanini frá 2019 og frameftir. Harumframt eru eisini aðrar verkætlanir á samferðsluøkinum.

Leggjast kann afturat, at í 2020-2021 eru eitt nú 11 mió. kr. settar av til **oljutilbúgvingarútgerð**, og eisini eru 5 mió. kr. settar av til ílögur í FarGen.

Aðrar lögur enn omanfyri nevndu verða eisini framar.

Fylgiskjal A: Dagförd uppperð av konjunkturjavnaðum úrsliti fyri almenna geiran

Metingar av konjunkturjavnaðum úrsliti hjá tí almenna kunnu vera týðandi íkast, tá ið fíggar- og búskaparpolitikkurin hjá landinum og tí almenna verður lagdur til rættis. Hetta krevur sjálvsagt, at uppperðirnar verða rætt brúktar og við neyðugum fyrivarnum og saman við øðrum lyklatalum. Tílikar uppperðir verða brúktar í øðrum londum, tá ið almenni fíggar- og búskaparpolitikkurin verður lagdur til rættis. Í frágreiðingini niðanfyrri eru dagfórdar uppperðir av konjunkturjavnaðum úrsliti fyri tíðarskeiðið 2001-2016. Mett verður harafturat leysliga um 2017. Árin 2015 til 2017 eru torfør at meta um, av tí at endaligar uppperðir av almenna búskapinum og tjóðarrokenskapur eru ikki tók fyri árin eftir 2014. Metingarnar fyri árin eftir 2014 eru tískil óvissar og skulu lesast við fyrivarnum.

Høvuðsniðurstøður

- Uppgerðirnar benda á, at tað almenna tilsamans hevði konjunkturjavnað hall á umleið 1% av BTÚ bæði í 2015 og 2016
- Hallið svarar til umleið 150 mió. kr. í nútíðarvirði og við støði í mettum BTÚ fyri 2016
- Uppgerðirnar fevna um land, kommunur og sosialar grunnar undir einum
- Til sammetingar høvdu flestu OECD-lond konjunkturjavnað hall á 1-3% av BTÚ í 2015
- Síðstu árin stavar størsti parturin av konjunkturjavnaða hallinum frá hallinum hjá landinum
- Í 2016 er tó líkt til, at kommunurnar í eins stóran mun hava konjunkturjavnað hall
- Uppgerðirnar benda á, at *lágkonjunkturur* var árin 2009 til 2013 og *normalkonjunkturur* í 2014 og at *hákonjunkturur* var í 2015 og aftur í 2016
- Uppgerðirnar benda á, at skal bygnaðarlíga hallið fáast burtur, verður neyðugt at seta í verk varandi tiltøk á inntøku- og útreiðslusíðuni hjá tí almenna á 40-50 mió. kr. árliga frá 2017 til 2019
- Fyri haldfærið í almenna búskapinum er umráðandi, at tiltøk verða sett í verk, sum betra javnvágina millum almennar inntøkur og útreiðslur - serliga um hugsað verður um tær broytingar í aldurssamanseting, sum eru væntandi næstu árin
- Uppgerðirnar leggja ikki upp fyri, at tað almenna frá 2012 bæði hevur skattað privat pensjónsinngjöld og pensjónsútgjöld. Hetta ávirkar roknaða haldfærið hjá tí almenna við umleið 300 mió. kr.
- Langtíðarhaldfærið í almenna búskapinum er tí í øllum førum 300 mió. kr. verri, enn hesar uppperðir benda á, umframt væntaðar broytingar í fólkasamanseting næstu árin

Inngangur

Fíggjarmálaráðið metti fyrstu ferð í februar 2014 um konjunkturjavnaða úrslitið hjá tí almenna tilsamans (bygnaðarlíga hallið ella *Cyclically Adjusted Budget Balance*). Niðanfyrri eru dagfórdar uppperðir fyri tíðarskeiðið 2001-2016, og mett verður leysliga um 2017. Eins og greitt varð frá í frágreiðingini um konjunkturjavnaða úrslitið frá februar 2014, eru ikki øll hagtøl tók í Føroyum, sum vanligar verða brúkt til tílikar uppperðir. Tí er óvissan stór um tílikar uppperðir av tí almenna í Føroyum, og tær skulu lesast við fyrivarni og saman við øðrum hagtølum.

Uppgerðarhátturin, sum verður brúktur her, er meinlíkur uppgerðarháttum, sum danska Finansministeriet og OECD áður hava brúkt. Metingar av konjunkturjavnaða úrslitum fyri almenna geiran kunnu vera týðandi íkast, tá ið figgjar- og búskaparpolitikkurin hjá landinum verður lagdur til rættis. Hetta krevur sjálvsagt, at uppgerðirnar verða brúktar rætt og við neyðugum fyrivarnum og saman við øðrum lyklatalum og ábendingum um almenna búskapin og um búskapin sum heild.

Konjunkturjavnaða úrslitið gevur ábendingar um, hvat úrslitið fyri almenna geiran hevði verið, um vit javna fyri ávirkanir frá konjunkturstöðu á búskapin og serliga á almenna búskapin. Uppgerðirnar siga sostatt, hvat almenna úrslitið hevði verið, um *normalkonjunkturur* var í samfelagnum eitt ávíst tíðarskeið. Hetta úrslitið verður nevnt *konjunkturjavnað úrslit* fyri almenna geiran.

Dagførdar uppgerðir av konjunkturjavnaðum úrsliti

Uppgerðir av konjunkturjavnaðum úrsliti fyri tað almenna fevna um almenna geiran sum heild, t.e. land, kommunur og sosialar grunnar undir einum.

Í talvu A1 og myndunum A1-A4 eru uppgerðirnar av konjunkturjavnaðum úrsliti fyri almenna geiran vístar. Tað er umráðandi at gera greitt, at uppgerðirnar eru óvissar serliga í endanum og byrjanini á tíðarrøðini. Hetta merkir til dømis, at óvissan er størri í uppgerðunum fyri 2016 og 2017 enn fyri 2010. Uppgerðirnar skulu tí lesast við fyrivarnum og ikki ov bókstavliga, men kunnu saman við øðrum vísitalum geva ábendingar um støðuna og haldførið í almenna búskapinum sum heild og serliga yvir longri áramál.

Talva A1 vísir, at sambært uppgerðunum hevði tað almenna konjunkturjavnað hall í 2015 á umleið 1% av BTÚ. Uppgerðirnar benda sostatt á, at tað almenna í 2015 hevði konjunkturjavnað hall á umleið 150 mió. kr. við støði í mettum BTÚ fyri 2015.

Talva A1 Konjunkturjavnað úrslit fyri almenna geiran

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*	2017*
Tað almenna tilsamans (i % av BTÚ)														
Staðfest alment úrslit (a)	-2,3	-1,8	2,0	2,1	-2,8	-4,8	-3,5	-2,1	-2,1	-2,5	-1,6	-0,1	0,1	0,2
Ískoyti frá konjunkturstöðu (b)	-0,3	-0,5	1,6	1,4	-0,9	-1,3	-0,5	-1,2	-2,0	-0,8	0,0	1,1	1,2	0,7
Konjunkturjavnað úrslit (c = a-b)	-2,0	-1,3	0,4	0,7	-1,9	-3,5	-3,0	-0,9	-0,1	-1,7	-1,6	-1,2	-1,1	-0,5
Konjunkturfrávik	-1,0	-2,0	6,2	5,2	-3,4	-5,1	-1,7	-4,5	-7,5	-2,9	0,0	4,0	4,3	2,5

* Uppgerðirnar fyri 2014-2016 eru grundaðar á, at hallið í almenna geiranum tilsamans verður mettt til umleið 1,5% av BTÚ í 2014, og at hallið var burtur í 2015.

Tøluni fyri 2015 til 2017 eru óvissar metingar og skulu lesast við fyrivarni.

Kelda: Figgjarmálaráðið.

Talva A2 vísir uppgerðir hjá IMF yvir konjunkturjavnað úrslit fyri tað almenna býtt á lond og ár. Í talvu A2 sæst, at flestu stóru lond í Vesturheiminum høvdu konjunkturjavnað hall í 2015, sum var ájavnt við ella størri sammett við hallið í Føroyum.

Talva A2 Konjunkturjavnað úrslit fyri almenna geiran býtt á lond

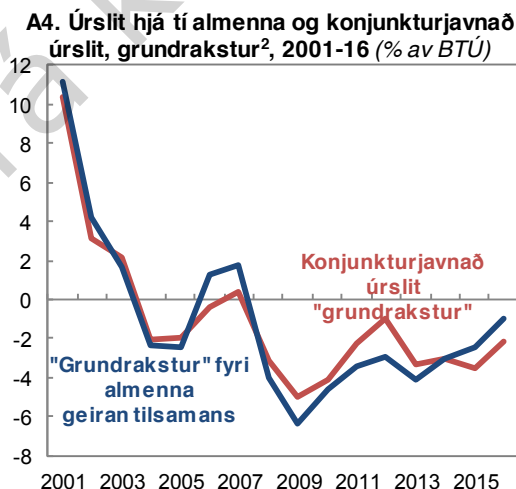
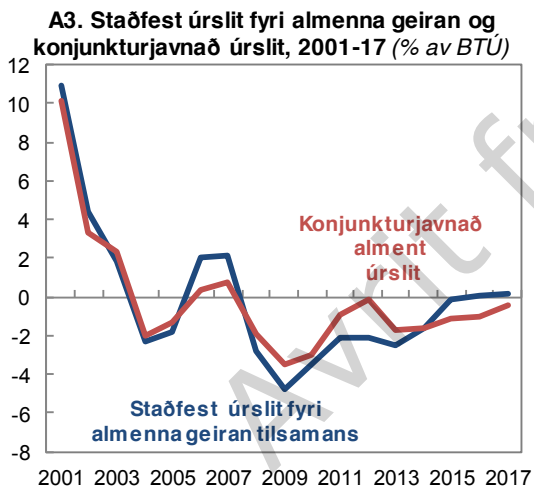
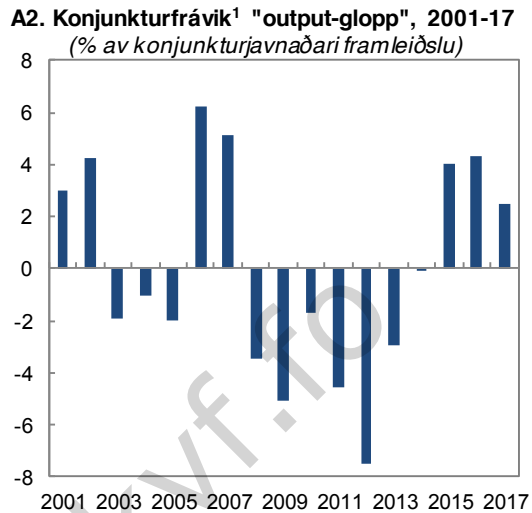
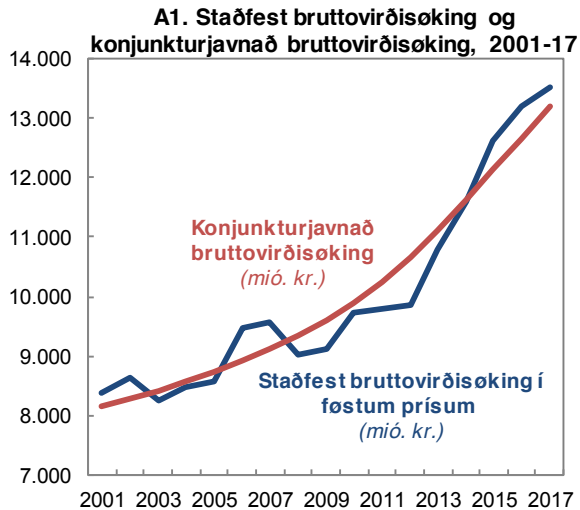
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*
Tað almenna tilsamans (i % av BTÚ)												
Danmark	3,3	3,3	1,6	-1,9	-1,7	-1,3	-2,7	0,0	2,5	-2,4	-2,7	-2,6
Ísland	4,3	2,8	-4,4	-10,0	-7,6	-4,6	-2,8	-1,3	-0,1	1,0	-0,1	0,7
Týskland	-1,6	-0,9	-1,1	-0,9	-3,4	-1,4	-0,1	0,4	0,4	0,5	0,2	0,2
USA	-3,2	-4,0	-5,9	-7,6	-9,4	-8,1	-6,2	-4,1	-3,6	-3,1	-3,0	-3,0
Stóra Bretland	-4,7	-5,4	-6,7	-9,7	-8,0	-5,8	-5,6	-3,6	-4,3	-3,6	-2,5	-1,5
Evrúkið tilsamans	-2,0	-2,0	-3,2	-4,5	-4,8	-3,7	-2,5	-1,3	-1,1	-1,0	-1,0	-0,8
Føroyar	0,4	0,7	-1,9	-3,5	-3,0	-0,9	-0,1	-1,7	-1,6	-1,2	-1,1	-0,5

Kelda: IMF. Fiscal Monitor, september 2015. Tøluni fyri 2016 og 2017 eru óvissar metingar og skulu lesast við fyrivarni.

Á myndunum A1 og A2 sæst, at eftir valda uppgerðarháttinum var *lágkonjunkturur* í Føroyum frá 2009 til 2013, og at *normalkonjunkturur* var í 2014. Uppgerðirnar benda eisini á, at *hákonjunkturur* var

í 2015 og aftur í 2016. Á mynd A3 sæst, at konjunkturjavnaða hallið minkaði úr umleið 3% í 2010 til nærum jafnvág í 2012. Síðani er konjunkturjavnaða hallið vaksið nakað aftur. Orsökina til, at hallið er vaksið frá 2013 er, at konjunkturstöðan er batnað munandi síðani 2013, meðan almenna úrslitið ikki í sama mun er batnað, hóast úrslitið er betrað nakað síðani 2013.

Myndir A1-A4. Konjunkturjavnað framleiðsla og konjunkturjavnað úrslit

Viðm: Töluni skulu lesast við tí fyrivarni, at HP-filtrið kann vera óneyvt í endanum á tíðarrøðum. T.d. skulu serliga árin 2001-2002 og 2015-2016 lesast við fyrivarni. Havandi fyrivarni í huga, verður hildið sannlíkt, at konjunkturjavnaða úrsliti fyrri tað almenna tilsamans var 1½-2% av BTÚ í 2015, sum svarar til 150-200 mió. kr. í nútíðarvirði og við støði í mettum BTÚ fyrri 2015.

¹ Konjunkturfrávikíð er munurin millum staðfesta framleiðsu (í hesum føri bruttovirðisóking) og konjunkturjavnaða framleiðslu í % av konjunkturjavnaðari bruttovirðisóking.

² Grundrakstur er í hesum føri almenna úrslitið frádrigið rentur, vinningsbýti og ognarútreiðslur.

Kelda: Fíggjarmálaráðið.

Orðalýsingar

Almenn nettoskuld

Almenna nettoskuldin fevnr um alla fíggjarliga skuld og áögn í almenna geiranum. Almenna nettoskuldin er öll fíggjarlig skuld í almenna geiranum frádrigið alla fíggjarliga áögn. Fíggjarliga áögnin fevnr millum annað um tóka gjaldfórið og aðrar fíggjarögnir.

Almennar útreislur tilsamans

Stórsti parturinn af almennu útreiðslunum er almenn nýtsla og veitingar til húsarhald, fyrirkur og felög. Umleið 85% af almennu útreiðslunum eru almenn nýtsla og veitingar til húsarhald, fyrirkur og felög. Harafturat eru almennu útreiðslurnar ílögur, rentuútreiðslur, stuðulsútreiðslur og aðrar útreiðslur. Umleið 85% af almennu útreiðslunum eru útreiðslur hjá landi og kommunum.

Bruttotjóðarúrtóka, stýtt BTÚ

Bruttotjóðarúrtóka er virðið á samlaðari privatari og almennari framleiðslu frádrigið virðið á ráevnum, vörum og tilíkum, sum verða brúkt í framleiðsluni. Verður eisini nevnt *Gross Domestic Product (GDP)* ella *Bruttonationalprodukt (BNP)*.

Bruttotjóðarúrtóka í fóstum prísnum

Bruttotjóðarúrtóka í fóstum prísnum er uppperð af BTÚ, har ið roynt verður at javna gongdina í BTÚ fyri prísvokestri á ráevnum, vörum og tænastrum. Vökesturinn í BTÚ í fóstum prísnum verður vanliga brúktur sum vísital fyri búskaparvökestur millum lond. Vökestur í BTÚ í fóstum prísnum vísir vökestur í framleiðsluni í mongdum. Verður nevnt *Real GDP* ella *real BNP*.

Bruttovirðisöking, stýtt BVØ

Bruttovirðisöking er bruttotjóðarúrtóka frádrigið vöruskattir netto, sum fevna um meirvirðisgjald, punktgjöld og aðrar vöruskattir og vörustudningar. Bruttovirðisöking verður ofta brúkt til at lýsa framleiðsluna býtta á vinnugreinar. Verður nevnt *Gross Value Added (GVA)* ella *Bruttoværditilvækst (BVT)*.

Fíggjarpolitískt haldföri

At fíggjar- og búskaparpolitikkurinn er haldföru merkir, at rikni politikkurinn hongur saman yvir longri áramál skilt soleiðis, at gongdin í almennu nettoskuldinni sum partur af samfelagsbúskapinum er stöðug yvir tíð. Hetta merkir, at almennu inntökurnar kunna fíggja almennu útreiðslurnar og rentuútreiðslur af verandi almennari skuld yvir tíð. Fíggjar- og búskaparpolitikkurinn kann sostatt vera haldföru yvir longri áramál, hóast tað almenna hevur hall í fleiri ár, um bara almenna nettoskuldin ikki er stöðugt vaksandi partur af samfelagsbúskapinum yvir tíð.

Konjunkturjavnað alment úrslit

Konjunkturjavnaða almenna úrslitið er staðfest alment úrslit javnað fyri ávirkanir frá konjunkturstöðuni á almennar inntökur og útreiðslur og aðrar ikki varandi og serliga umstöður, til dømis oljuprísir ella serligar ílögur.

Konjunkturjavnaða almenna úrslitið gevur sostatt eina meira rættvísandi mynd af veruligu gongdinni í almenna búskapinum sum heild sammett við staðfesta almenna úrslitið.

Konjunkturjavnaða úrsliti hjá tí almenna verður aðrastaðni vanliga nevnt *Cyclically Adjusted Budget Balances* ella *strukturel saldo*.

Konjunkturjafnað framleiðsla

Konjunkturjafnað framleiðsla vísir mettu bruttotjóðarúrtökuna í eini stöðu, har ið roynt verður at javna fyri ávirkanir frá konjunkturinum í samfelagsbúskapinum. Roynt verður sostatt at vísa bruttotjóðarúrtökuna í eini stöðu við normalkonjunkturi í samfelagnum. Í eini stöðu við normalkonjunkturi verður ofta sagt, at gongdin í samfelagsbúskapinum samsvarar við javnan vöxtur í prísnum og lönnum. Í frágreiðingini verður bruttovirðisöking brúkt sum vísital fyri framleiðslu heldur enn bruttotjóðarúrtöku, men hetta hevur ikki stóran týdning fyri úrslitini ella niðurstöður. Verður vanligu nevnd *potential output*, *potential GDP* ella *strukturelt/potentielt output (BNP)*.

Konjunkturfrávik

Konjunkturfrávik ið er munurin millum staðfesta framleiðslu og konjunkturjafnaða framleiðslu. Er konjunkturfrávik ið størri enn 0, kunnu vit siga, at hákonjunkturur er í samfelagsbúskapinum; trýst er sum oftast á arbeiðsmarknaðinum, lítið av tøkari framleiðsluorku er í samfelagnum, og prívöxtur er á flestu marknaðum. Er konjunkturfrávik ið minni enn 0, kunnu vit siga, at lágonjunkturur er í samfelagnum, lítið trýst er á arbeiðsmarknaðinum, og tøk framleiðsluorka er í samfelagnum. Konjunkturfrávik verður aðrastaðni ofta nevnt *outputgap* ella *outputgab*.

Landskassaskuld

Landskassaskuldin fevnir bara um skuld hjá landinum og harvið ikki um skuld hjá kommunum ella sosialum grunnnum. Meginparturin av landskassaskuldini er lánsbrævalán. Landskassaskuldin er sum oftast ein bruttouppperð av skuldini, har dentur verður lagdur á fíggjarligu skyldurnar hjá landinum (passivsiðuna á fíggjarjavnnum).

RLÚ-úrslit

Stytting fyri rakstrar-, løgu- og útlánsúrslit landskassans. RLÚ-úrslitið er munurin millum landskassans inntøkur og útreiðslur uppgjørt eftir meginreglunum í landsroknskapinum. RLÚ-úrslitið viðvíkur roknskapinum hjá landskassanum.

Sosialir grunnar

Hesir eru Arbeiðsloysisskipanin, Arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnurin, Barsilsskipanin og Heilsutrygd.

Staðfestur almennur grundrakstur

Staðfestur almennur grundrakstur verður í hesum føri lýstur sum staðfest alment úrslit frádrigið nettorentuútreiðslur (rentuútreiðslur minus rentuinntøkur). Verður vanligu nevnt *General Government Primary Balance* ella *faktisk primær saldo*.

Staðfest alment úrslit

Almenna úrslitið vísir avlop ella hall hjá tí almenna og verður lýst sum munurin millum almennar inntøkur og útreiðslur. Uppgerðin fylgir teimum leiðreglum, sum tjóðarroknskapurin verður uppgjørdur eftir. Tað almenna fevnir um heimastýrisfyrisingina, kommunufyrisingina, ríkisfyrisingina og sosialar grunnar. Verður vanligu nevnt *General Government Overall Balance* ella *faktisk offentlig saldo*.

Staðfest framleiðsla

Virðið á vörum og tænaðum frá marknaðarligari framleiðslu, framleiðslu til eigna nýtslu og aðrari framleiðslu, sum ikki er marknaðarlig. Framleiðsla er ikki tað sama sum søla. Til dømis er framleiðsluvirðið í handilsvirki ikki sølan, men sølan minus innkeyp av handilsvörum (bruttovinningur). Í frágreiðingini verður bruttovirðisøkingin úr tjóðarroknskapiðum nýtt sum vísital fyri framleiðslu. Bruttovirðisøking ella bruttotjóðarúrtøka verða sum oftast brúkt sum vísital fyri framleiðslu. Verður vanliga nevnt *Actual Output* ella *faktisk produktion*.

Tað almenna

Tað almenna fevnir um heimastýrisfyrisingina, kommunufyrisingina, ríkisfyrisingina og sosialar grunnar. Heimastýrisfyrisingin fevnir um landsstovnar, meðan kommunufyrisingin fevnir um kommunurnar og kommunustovnar. Ríkisfyrisingin fevnir um donsku ríkistovnarnar í Føroyum, og sosialu grunnarnir eru Arbeidsloysisskipanin, Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnurin, Barsilsskipanin og Heilsutrygd.

Avrit frá kvf.fo

Bókmentir

- [1] Danmarks Nationalbank. Beregning af produktionsgab. Kvartalsoversigt, 4. kvartal 2015. Troels Kromand Danielsen og Casper Winther Jørgensen. Bls. 65-78. Tøkt á http://www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Documents/2015/12/Beregning_af_produk_tionsgab.pdf.
- [2] De Økonomiske Råd. Alternativ beregning af strukturel arbejdsstyrke. Tøkt á http://www.dors.dk/Konjunkturvurdering_og_Offentlige_finanser_-_En_prognoseopdatering, februar 2016.
- [3] De Økonomiske Råd. Dansk Økonomi Efterår 2015. Tøkt á <http://www.dors.dk/vismandsrapporter/dansk-oekonomi-efteraar-2015>, september 2015.
- [4] De Økonomiske Råd. Der er betydelig usikkerhed om den strukturelle saldo. Børsen, 12. oktober 2015. Tøkt á <http://www.dors.dk/oevrige-publikationer/kronikker-artikler/betydelig-usikkerhed-strukturelle-saldo>.
- [5] De Økonomiske Råd. Konjunkturvurdering og Offentlige finanser. En prognoseopdatering, 10 februar 2016. Tøkt á http://www.dors.dk/Konjunkturvurdering_og_Offentlige_finanser_-_En_prognoseopdatering, februar 2016.
- [6] Finansministeriet. Beregning af den strukturelle offentlige saldo. Arbejdsrapport nr. 17/2005. Tøkt á <http://www.fm.dk/publikationer/arbejdsrapporter/2005/arbejdsrapport-nr.-d.-17-2005/~media/Files/Arbejdsrapporter/arbap1705.ashx>, 2005.
- [7] Finansministeriet. Opdatering af finansministeriets beregning af konjunkturgab og strukturelle niveauer. Tøkt á <http://www.fm.dk/oekonomi-og-tal/finansministeriets-regnemetoder>.
- [8] Finansministeriet. Opdatering af metoden til beregning af strukturel saldo. Tøkt á <http://www.fm.dk/oekonomi-og-tal/finansministeriets-regnemetoder>.
- [9] Grønlands Økonomiske Råd. Økonomisk Råds rapport, 2011. Tøk á [http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Oekonomisk%20raad/100913Oekonomisk_Raads_Rapport_2013_DK%20\(1\).pdf](http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Oekonomisk%20raad/100913Oekonomisk_Raads_Rapport_2013_DK%20(1).pdf).
- [10] IMF. Fiscal Monitor. The Commodities Roller Coaster. A Fiscal Framework for Uncertain Times, October 2015. Frágreiðing tøk á <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fm/2015/02/fmindex.htm>, 2015.
- [11] OECD. Economics Department Working Paper No. 434, Measuring cyclically-adjusted budget balances for OECD countries, 2005. Tøkt á <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5lgpfmjmjmgp6k.pdf?expires=1383836537&id=id&accname=guest&checksum=4D7141E26B939DD3CE4F64D89EC58033>.
- [12] OECD. OECD Economic Outlook, Vol. 2008/1, OECD Publishing. Frágreiðing tøk á http://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-outlook-volume-2008-issue-1_eco_outlook-v2008-1-en, 2008.
- [13] Rådgivende udvalg vedrørende Grønlands Økonomi. Den Økonomiske udvikling i Grønland. Frágreiðing tøk á <http://www.stm.dk/publikationer/groenland03/default.htm>, 2003.
- [14] Økonomi og Indenrigsministeriet. Økonomisk Redegørelse, August 2013. Bls. 155-178. Tøkt á oim.dk/media/510019/%C3%98konomisk%20Redeg%C3%B8relse%20august%202013.pdf.